

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
ÇOCUK HAKLARI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

16 Temmuz 2024 Salı

KONU

- Alt Komisyon Başkanı Radiye Sezer Katırcıoğlu'nun, 15 Temmuz FETÖ'cü hain darbe girişiminin 8'inci seneidevriyesine, Komisyonun gerçekleştirdiği yerinde inceleme çalışmalarına, bu çalışmalara katılanlara teşekkür ettiğine, deprem bölgesinde edindiği izlenimlerine ve çocuğun üstün yararı ilkesiyle çalışmaları gerçekleştirdiklerine ilişkin açıklaması

- "6 Şubat 2023 Tarihli Depremlerden Etkilenen Çocukların Durumu ve Çocuklara Yönelik Yürütülen Çalışmaların Değerlendirilmesi" konulu taslak rapora ilişkin görüşme

16 Temmuz 2024 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.35
BAŞKAN: Râdiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU –Komisyonumuzun sayın üyeleri, kurumlarımızın değerli temsilcileri, kıymetli basın mensupları; hepiniz Çocuk Hakları Alt Komisyon toplantımıza hoş geldiniz.

Malumunuz, dün milletin iradesine ipotek koymaya çalışan 15 Temmuz FETÖ’cü hain darbe girişiminin 8’inci seneidevriyesiydi. Yetkisini millettten değil bir meczuptan alan bu katiller namlusunu millete doğrultmuş ve kendi vatandaşlarını gözünü kırpmadan şehit etmiştir. Ancak milletimiz dünya tarihinde eşi görülmemiş bir şekilde demokrasisine, istiklaline, istikbaline, devletine ve Cumhurbaşkanına sahip çıkmıştır. Siyasi parti gözetmeksizin tüm milletvekillerimiz de Gazi Meclisine sahip çıkmıştır. Çocuklarımızın bir daha darbelere şahit olmaması ve darbecilerin de buna bir daha cesaret edememesi için unutmadık, unutmayacağız ve unutturmayacağız diyor, bu vesileyle 15 Temmuz şehitlerimize Allah’tan rahmet, gazilerimize de sağlıklı, hayırlı ömürler diliyorum.

Evet, kıymetli hazırun, bilindiği üzere, yeni yasama dönemine asrın felaketi olan 6 Şubat depremlerinin acılarıyla başladık. Bu depremler 500 kilometrekarelik bir alanda, 14 milyon insanı derinden etkileyen, 11 ilde büyük yıkımlara yol açan Kahramanmaraş merkezli iki büyük depremdi. Çocuk Hakları Alt Komisyonu olarak bizler de afetlerin, çatışmaların, savaşların, pandemilerin en savunmasız varlığı olan çocuklarımız adına “Depremden etkilenen çocuklar” temalı bir rapor hazırlamak amacıyla, Adıyaman, Kahramanmaraş, Gaziantep Nurdağı, Hatay İskenderun, Malatya, Elâzığ ve Diyarbakır illerinde inceleme ziyaretlerimizi depremin hemen akabinde Komisyon üyelerimizle gerçekleştirdik. Bu ziyaretlerimizde konteyner kentleri, kreşleri, okulları, çocuk merkezlerini, aileleri, valilikleri, kaymakamlıkları ziyaret ettik. Çocuklarımızın yaşamış olduğu alanların tamamına yakınına gezmeye ve incelemeye gayret gösterdik. Bugün de inceleme ziyaretimizi tamamlamış, raporumuzu hazırlamış durumda toplantımızı gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Öncelikle, bu ziyaretimizde bizlere eşlik eden değerli Komisyon üyemiz milletvekillerimize, uzmanlarımıza, basın mensuplarımıza, Meclis personellerimize ve kamu görevlilerimize teşekkürlerimi iletiyorum.

Deprem bölgesindeki ilk izlenimlerimiz tahayyül edebileceğimizin ötesinde, neredeyse küçük bir kıyametin yaşandığı gerçeğidir. Ancak, öyle necip bir milletiz ki bu yaşananlara rağmen insanlarımız tevekkülü asla elden bırakmamış, umutsuzluğa düşmemiş, inancını ve imanını kaybetmemiş, devletimizin yeniden inşa gerçekleştirmesi noktasında zerre kadar şüpheyne kapılmamıştır; biz de bunlara bizzat şahit olduk. Bu toplantıda “Bölgede eksiklikler veya yapılacak olan şeyler var mı?” işte, çocukların üstün yararı için nitekim onları burada konuşacağız. Raporumuzda yer verdiğimiz noktaları değerlendireceğiz ve gereğini yapacağız. Ancak, kesinlikle, böylesine büyük bir yıkımın gerçekleştiği 500 kilometrekarelik bir alanda, 14 milyon insanı etkilemiş bir depremde bu kadar hızlı ve dikkatli bir yeniden inşa süreci bizleri de gururlandırdı ve bu vesileyle, bu süreçte en ufak katkısı olan her kurum ve kişiye şükranlarımı sunuyorum.

Değerli Komisyon üyelerimiz ve kıymetli kamu kurumu temsilcilerimiz; şunu net olarak ifade ediyorum ki bizler burada siyasetüstü bir anlayışla, çocuğun üstün yararı ilkesiyle çalışmalarımızı gerçekleştiriyoruz. Bizim tek derdimiz çocuklarımızın geleceği, bizim tek derdimiz çocuklarımızı daha iyi imkânlarda hayata hazırlamak; onları zararlı alışkanlık ve bağımlılıklardan korumak, onları aşıklık

terör örgütlerinden sakınmak, korumak; geleceğimizin katili, neslin ifsadı LGBTİ örgütlerinden uzak tutmak ve her nesilde yeniden doğan bu milletin neslini yani geleceği çocukları kurtarmak ve geleceğe hazırlamak. Bu niyetle yapılan tüm samimi eleştirilere ve önerilere açtık. Çocuklarımızı faydası olacak her şeyin destekçisi ve teminatıyız çünkü bizler böyle bir inançtan ve böyle bir siyasi anlayıştan geliyor ve konumuz çocuk olunca çok daha hassas ve dikkatli olmamız gerektiğini biliyoruz. Sizlerden de bunu istirham ediyorum. Lütfen, çocuklarımıza ait hususlarda istismar edici yani istismarı istismar edici, onlar üzerinden siyasi rant elde edici yaklaşım ve davranışlardan uzak duralım ve bu toplantının sonunda tek kazanan bu aziz milletin güzel ve onurlu çocukları olsun.

Bu düşüncelerle Komisyon toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum ve umarım büyük bir uzlaşma atmosferinde faydalı bir toplantı gerçekleştiririz.

Şu anda çocuklarımız bizlerin yanında ve bizleri izliyormuş gibi, onlara örnek olurcasına bir toplantı gerçekleştirelim diyor ve müsaadelerinizle gündeme geçiyorum.

Kurumlarımızdan bizleri bugün Komisyonumuzda teşrif eden çok değerli yöneticilerimiz var, onlara sırasıyla söz vereceğiz. Onları dinledikten sonra Komisyonumuzun değerli üyelerinin elbette ki soruları, eleştirileri ve önerileri olacaktır; soru-cevap kısmını yapacağız ve süreci de çok uzatmadan, Genel Kurulun da çalıştığını hatırlatarak tamamlamaya çalışacağız.

İsterseniz, Komisyonumuz üyelerinin raporla ilgili fikirlerini alalım, ondan sonra onunla ilgili verecek cevapları olan kamu kurumumuzdaki yetkililerimiz, uzmanlarımız, yöneticilerimiz cevaplarını versin.

Zamanı hatırlatmama gerek yok, biliyorsunuz, mümkün olduğunca kısa sorularla ve cevaplarla... Genel Kurula da dâhil olalım.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlar, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Tabii, 15 Temmuz darbe girişiminin olduğu gece Ankara'daydım ben. O gece attığım “tweet” şuydu: “Darbeciler özgürlüklerimize el koymak kadar eğer cesur davranıyorlarsa biz onlardan daha cesur davranıp Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna gidiyoruz.” Allah bir daha yaşatmasın o geceyi, o gece bombalar altındaydık. Evet, o gecenin bir daha yaşanmamasını diliyorum ama bunun da yolu nedir? Devlet hukukla yaşar, devlet cemaat kültürüyle, cemaat hukukuyla yaşamaz; FETÖ’den kurtulduk, FETO benzeri başka bir cemaate teslim edilmemesini siyasi iktidardan istirham ediyorum. Bu konuyu burada bitiriyorum çünkü konuya girip yeni bir tartışma açmak istemiyorum.

Değerli arkadaşlar, öncelikle, bu raporun hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Eksiktir, yanlıştır, eleştirilecek yönü vardır. Buna ilişkin Değerli İzmir Milletvekilimiz Rıfat Bey’le birlikte 15 sayfalık bir muhalefet şerhimizi size sunuyoruz. Bunlarla ilgili de hepsini tek tek okumadan ancak sözlü olarak bazı şeyleri dile getirmek istiyorum ben.

Muhalefet şerhiyle ilgili, lütfen ama lütfen, bu raporu düzenleyen arkadaşlarımızın emeklerini küçümseyerek değil... Olabilir, hepimizin eksikliği vardır, ben de eksik söyleyebilirim, yanlış söyleyebilirim, beni de düzeltsinler. Bununla ilgili hukuki çerçeveyi söylemişler.

Değerli Başkanım, güzel bir kalıp cümle söyledi -çok güzeldi aslında, bizim o raporda da muhalefet şerhimizde de geçiyor- “Çocuklarımızı zararlı alışkanlıklardan ve bağımlılıklardan kaçırmak lazım.” Çocuk kapsamının içerisine 18 yaşından küçük olan herkes girdiği için gençler de bu işin içindedir tabii ki. Şimdi, arkadaşlarımız bu hazırlığı yaparken “Anayasa 10” çok güzel, “Anayasa 41” çok güzel. Peki, değerli arkadaşlar, Anayasa’nın bu maddeleriyle düzenlenirken arkadaşlarımız

neye göre bunu tespit ettiler? Ben bunun kriterleri üzerine düşündüm, bulamadım ama eğer kriterlerini ayrı ayrı düzenlemişlerse gözden mi kaçırdılar, ne yaptılar, onu bilemiyorum. Mesela, Anayasa'mızın 42'nci maddesinin bu çocuklarla ilgisi yok mudur acaba? 41'i yazmışsınız, "Ailenin korunması..." 42... Depremde, bu çocukların eğitim öğrenim hakkı ve ödeviyle ilgili bir düzenlemenin mevcut olan bu raporda düzenlenmesi gerekmez miydi? Düzenlenmemiş maalesef. Yani burada "Madde 42 - Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz." İşte, mesela ben Şanlıurfa Milletvekiliyim; Şanlıurfa Valimiz vardı -Allah bir daha deprem yaşatmasın- ilk yaptığı iş, kendi çocuklarının naklini Ankara'ya aldı, çocuklarının eğitimini devam ettirdi; Şanlıurfa'daki deprem nedeniyle çocukların hepsi o süreç içerisinde eğitimsiz kaldı. Yani devletin yöneticisinin, bulunduğu kurumun çocuklarını da kendi evladı gibi düşünmesi lazım. Bunu yaşadık, buna tüm Urfa şahit olmadı, ben basın açıklaması yaptım. Yani maalesef, öncelikle kamu kurumlarımızdaki yönetici pozisyonunda bulunan arkadaşlarımızın... Çünkü Şanlıurfa'nın Valisi, Şanlıurfa'nın Milli Eğitim Bakanındır, Şanlıurfa'nın Sağlık Bakandır, Şanlıurfa'nın Ulaştırma Bakanındır yani netice itibarıyla devletin oradaki tek temsilcisi odur. Kendi çocuklarını gönderiyorsan, Ankara'ya eğitime, Şanlıurfalı çocukları da göndermem lazım bir yere eğitime. Yazık, günahtır. Yani bu konuda Anayasa'nın 42'nci maddesini görmezlikten gelmek, bu raporda bir eksiklikler.

İkinci eksiklik... Değerli Başkanım dedi ki: "Çocuklarımızı, gençlerimizi zararlı alışkanlıklardan korumak..." Peki, bu hukuki düzenlemenin içerisinde Anayasa'nın 58'inci maddesinin yer alması gerekmez miydi? Yer almamış. Mesela, 58'inci madde ne diyor? 58'inci madde "Gençliğin korunması." İşte, son fıkrası "Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıktan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır." Tam zaten bizim bu Komisyonun görevi, bu raporun alanı. 58'inci maddeye yer verilmemiş.

Aynı şekilde, geliyoruz, 62'nci madde. 62'nci madde yine burada... Nedir? Yani "çocuk hakları" derken veya "depremdaki çocuk hakları" derken biz sadece Türkiye'de yaşayan çocuklar mı diyeceğiz, yoksa yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarımızın çocukları da bu kapsamın içinde midir, dışında mıdır; bunu da mı düşüneceğiz? Benim şahsi düşünceme göre, mademki biz burada hukuksal mevzuatı çocuklarla ilgili yazıyorsak Türk vatandaşlarımızın yurt dışında yaşayan çocukları da... Anayasa'nın 62'nci maddesi de tam buna cevap veriyor, diyor ki: "Yabancı ülkelerde yaşayan Türk vatandaşlarının çocuklarıyla ilgili uyulması gereken ve korunması gereken hükümleri düzenler." Yine bu raporda yani hukuksal, ulusal mevzuat olarak Anayasa başlığı altında yine biz bunu göremiyoruz.

Geliyoruz, son eksik olan... Yine Anayasa'mızın 141'inci maddesinin ikinci fıkrasına baktığımız zaman, burada yine göremiyoruz. Burada 141/2 ne der? Aslında gerek depremdaki mağdur olan çocuklarımızla alakalı gerek kayıp çocuklarımızla alakalı burada "Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler kurulur." diyor. Bu da zaten yine bizim çocuklarla ilgili.

Şimdi, fazla mevzuatla boğmadan ama... Arkadaşlarımız düzenledikleri için onu geçiyorum. Burada mevzuat taramasını yaparken, bunu geçirirken yani tamam, uluslararası mevzuatı es geçmişsiniz isimlerini sayarak ama orada yine 138 no.lu istihdama kabulde asgari yaşa ilişkin ILO Sözleşmesi ve aynı zamanda, 142 no.lu insan kaynaklarının değerlendirilmesine ilişkin mesleki eğitime yönlendirme hakkındaki ILO Sözleşmesi, kötü şartlar altındaki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılmasıyla ilgili acil önlemler burada yer almadığı gibi... "Mevzuat" demişsiniz ama Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname mesela buraya yazılmamış, eksiklik. Milli Eğitim Temel Kanunu yazılmış, eksik yazılmış. İlköğretim ve Eğitim Kanunu orada Millî Eğitimde geçmiş, eksik yazılmış. Mesleki Eğitim Kanunu'yla ilgili yazılmış, eksik yazılmış. Yani netice itibarıyla, burada çocuğun mağdur olması durumunda korunmasını sağlayan kanunlardan bir tanesi ne? Bizim olmazsa olmazımız, her yerde çoluk çocuğumuza "Başınıza bir iş

gelirse sığınacağınız liman hukuk limanı, hemen karakollara gidin.” diyoruz biz. Burada maalesef biz bu temel kanunların içerisinde Polis Vazife ve Sâlahiyet Kanunu’na yer vermemişiz. Şimdi, mevzuatla ilgili eksik kısımlar bunlar.

Gelelim, burada... Evet, düzenlenen raporlarla ilgili kurumlarımız da burada. Bu işin içerisindeki kurumlarımızdan çok fazla tartışma yaşayanların başında Kızılay geldi. Efendim “Kızılay çadır satar mı, satmaz mı?” vesaire. Benim Kızılaydan istirhamım şu... Tabii, o dönem onun savunmaları yapıldı “Bu satış yetkisi vardır, özeldir, şudur, budur.” denildi ama yani bu tür durumlarda satışın yapılmaması lazım diye düşünüyorum çünkü bunun satıldığını yetkililer o dönem ikrar etmişti. Satıldıysa ne kadar satıldı, kimlere satıldı? Ve raporda benim sizden istirhamım, yine raporu düzenleyen arkadaşlar... Şimdi, arkadaşlar, ben kalkıp burada bir rapor düzenlerken... Burada sivil toplum kuruluşlarından emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, şükranlarımı sunuyorum. Netice itibarıyla, bir afet yaşamışız, afet sırasında kimi az yapmış, kimi çok yapmış ama hepsine de minnettarız. İnsani anlamda, hukuki anlamda, ahlaki anlamda, dinî anlamda hepsine de minnettarız. Efendim “Az yardım yapmıştı ama çok reklam yapmış.” Ya, arkadaşlar, görünür kılmak güzel bir şeydir. Siz bir sorunu yapıyor, görünüyor kılıyorsanız... Belki üstadım yardım yapmış, az, imkânları dâhilinde yapmış ama kendisini görünür kıldırıyorsa benim onu kıskanmam lazım, ondan daha fazla yardım yapmam lazım eğer imkânım var ise. İmkânım yok ise yokluğun gözü kör olsun. Efendim yani kalkıp biz burada, “Filan -isim vermeden- şu, şu dernekler az yardım yapmışlar, çok reklam yapmışlar...” Arkadaşlar, az reklam, çok reklam bizim bu Komisyon çalışmamızın konusu olmamalı, doğru bir şey değil. Birileri yapmışsa bunu daha taltif etmek lazım, daha teşekkür etmek lazım. Azmış, demek ki imkânı oymuş veya kime göre az, kime göre çok? Yani bunun azlığı veya çokluğu... Hatta, ben bununla ilgili bir kanun teklifi verdim Türkiye Büyük Millet Meclisine. Değerli Başkanım, bu kanun teklifi hakikaten can alıcı bir nokta, sizi de ilgilendiriyor yani eğer siyasi anlamda “Cumhuriyet Halk Partisi verdi.” şeklinde kanunlaştırılmayacaksa, eğer iktidar verecekse -hâlihazırda bekleyen kanunlar var- biz geri çekelim, siz verin. Kanun teklifi şu: Bu deprem nedeniyle çıkıp televizyonlarda bizim Türkiye’de bulunan zengin müteahhitler, şu, bu vesaire, afra tavra... Ne denildi o dönem? “2 milyar benden.” “3 milyon benden.” Şeklinde televizyonlarda programlar düzenlendi. O rakamlar toplandığı zaman aşağı yukarı dünya kadar bir rakamdı. Gelip de o rakamları ödeyen hiç kimse olmadı.

Değerli Başkanım, Borçlar Kanunu’nda bir değişiklik teklif ettik. Televizyonda “Ben şu kadar bağışta bulunacağım.” Demek bir vaattir. Borçlar Kanunu’nda geçmişte böyle bir vaadin yerine getirilmesi dava konusu edilebiliyor idi ancak yeni Türk Borçlar Kanunu’nda, orada söylemiş, bunun hukuki bir bağlayıcılığı yoktur. Bu vaade yani bu bağışlama vaadine hukuki bir sonuç izafe edilmediği için dava konusu edilemiyor. Ben bununla ilgili dedim ki: Sen kalkıp 84 milyonun karşısında “Ben şu kadar bağışta bulunacağım.” diyeceksin, ondan sonra bunu ödemeyeceksin, bunun bir müeyyidesi de yaptırım da olmayacak. Bu ne dürüstlikle bağdaşır ne hukukla bağdaşır ne ahlakla bağdaşır ne dinle bağdaşır. Madem verdiysen, özgür iradenle çıkıp 84 milyonun karşısında o vaadinde bulundaysan buna hukuki sonuç bağlanacak şekilde taahhüdün yerine getirilme davasını açma imkânını veren kanun teklifini hazırladım. Eğer parti farkı gözetmeyecekseniz bunu kanunlaştırın, eğer parti farkı gözetecekseniz ve “Bunu AK PARTİ iktidarı olarak biz vereceğiz.” diyorsanız da ben geri çekeyim, siz bunu teklif edin, hiç olmazsa millete hakikaten hayırlı bir iş yapmış olalım.

Gelelim diğer konulara. Evet, Değerli Başkanım, Başkanlığınızda biz gittik, dolaştık, Diyarbakır’ı gördük. Teşekkür ederim size, siz de o manzaradan çok rahatsız oldunuz. Tabii, burada Millî Eğitimi ilgilendiren, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını ilgilendiren bir husus. Değerli arkadaşlar, Diyarbakır’daki o çocuk korumaevi dediğimiz yerde, evet, devlet tüm imkânı sarf etmiş ama maalesef, çocukların durumu içler acısı yani gerçekten içler acısı. Tuvalet mi dersiniz, banyo mu dersiniz,

çocukların yerde yatmasını mı dersiniz, ne dersiniz deyin, biz bunların hepsini gözlerimizle gördük. İmkân mı yoktu diyeceğiz; yok, var aslında orada. Yani aslında basiretin bağlanması demeyeceğim ben, liyakatli yönetici olsa bence onların hepsine uygun bir dizayn yapılabilir, çare yapılabilir.

İki: Yine depremle ilgili, mesela Diyarbakır’a gittik heyet olarak, değerli arkadaşlar, orada insanlar konteynerde kalıyor, kimisi konteynerden gitmek istiyor, kimisi gitmek istemiyor. Yanılmıyorsam 24 Haziranda kira yardımları vesaire yardımlar kesiliyor, amacının yapılan evlere, konutlara yerleşmelerini sağlamak olduğu söylendi. Ne derece doğru? Orada konteynerlerde kalan insanlar diyor ki: “Efendim, eksiktir, yetersizdir, bu şekilde taşınmıyoruz.” Bu şekilde sorunlar var. Bu anlamda hakikaten büyük bir sıkıntı. Tabii burada Sağlık Bakanlığı var mı yok mu bilemem, eskiden hakikaten iyiydi ama son dönemlerde de artık insanların randevu almaları, muayene olmaları gibi büyük sorunları, büyük sıkıntıları var.

Urfa özeline de gelecek olursam, ilim olan, vekili olduğum ille ilgili... Doğum oranının en yüksek olduğu il Şanlıurfa arkadaşlar. Hani, “Nüfusumuz azalıyor.” deniliyor ya, aslında Türkiye’deki bu boşluğu dolduran il Şanlıurfa ama Urfa’daki çocuklar mağdur, aileleri mağdur. Mademki çok çocuk istiyorsunuz, o zaman arkadaşlar, destek verin Şanlıurfa’ya ya. Okulları 50-60 kişilik, hatta bazı kırsal alanlarda okul yok, mevcut olan okulların tuvaletleri yok. Ben gittim, bunların hepsinin basın açıklamalarını vesairesini yaptım. Burada sizden istirham ediyorum, her şey doldurulabilir, her şey telafi edilebilir ama çocukların eğitiminin telafisi imkânsız. Yani bina da yapılır, hepsi yapılır ama çocukların eğitiminin telafisi imkânsız. Ben fazla uzatmayacağım çünkü konuşacak arkadaşlarımız da var. Yani en azından bir kuşağı kaybetmeme adına Şanlıurfa’daki öğretmen açığının, eksik olan okulların, bunların hepsinin bir an önce telafi edilmesini istirham ediyorum.

Ayrıca, okulların bahçelerinde Atatürk büstünün ve Türk Bayrağı’nın bulunma zorunluluğu var bildiğim kadarıyla ama Şanlıurfa’da çoğu okulda Atatürk büstü yok. Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerine soruyorum: Niye yapılmıyor? Şanlıurfa’daki okul bahçelerinde Atatürk büstü yok arkadaşlar, çoğunda yok, bazılarında Türk Bayrağı’nı da asamıyorlar. Ben bunu hazmedemiyorum çünkü Atatürk cumhuriyetinin yarattığı fırsatlar eşitliği nedeniyle ben bir çobanın oğlu olarak bu ülkede ilkokulum yatılı, ortaokulum yatılı, lise yatılı... Eğer Atatürk cumhuriyetinin yarattığı bu fırsatlar eşitliği olmamış olsaydı çoban Mustafa’nın oğlu bugün ne avukat olurdu ne milletvekili olurdu ne huzurunuzda olurdu. Bu fırsatlar olmamış olsaydı benim dört seçeneğim vardı, bu rabia işareti değil yani dört seçeneğim vardı benim; ya köyde çobandım ya dağda eşkiyaydım ya mezardaydım ya da cezaevindeydim. Onun için, her ülke kendi kurucusunun değerini, kıymetini biliyor; biz neden bunu veremiyoruz? Yani diğer illerin okulları ne durumda ben bilemiyorum ama Şanlıurfa’da bunu bire bir yaşadığım için bunu söylüyorum. Umarım ve dilerim, Değerli Başkanım, o 15 sayfalık... Fazla uzatmama adına çünkü tek tek girersem zamanınızın hepsini almış olurum, onu bloke etmeme adına... Olmazsa onu çoğaltıp arkadaşlarımıza da dağıtalım. O eksikliklerin giderilmesini talep ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Teşekkür ederiz.

Anayasa’daki bahsettiğiniz maddeleri ekleyeceğiz. Çok kalın bir şey olmasın diye düşünülmüşler arkadaşlar ama olması gerekir bence de, haklısınız o konuda. ILO’yla ilgili ve diğer maddelerle ilgili aslında var ama daha detaylı bir ekleme yapacaklar. Şerhi de okuyacağız tek tek.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şerhi verdim ben.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, burada, onları okuyacağız.

Söz almak isteyen başka milletvekili arkadaşımız var mı?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Merhabalar Sayın Başkan. Bugün Komisyonunda katkıları için burada bulunan kurum temsilcilerini de selamlıyorum.

Bizim normalde alt komisyon üyemiz Urfa Vekilimiz Dilan Kunt ancak bir boşanma süreci yaşandığı için şu an, Mardin Vekilimiz Beritan Güneş’in normalde Komisyon üyesi olarak bir değişiklik talebi olmuştur ancak bir karışıklık olduğu için bugün onlar burada yer alamadı. Ben İnsan Hakları Komisyonu -ana Komisyon- ve Cezaevi Alt Komisyonunun üyesiyim. Aslında bugün yani bir değişiklik olmasından kaynaklı olarak burada yoklar, bu nedenle şerh verilmesinin partimiz açısından saklı tutulmasını öncelikle istiyorum çünkü şu an ben onlar adına değil genel çalışmalar adına konuşma yapacağım.

Öncelikle hazırlanan rapor çok derli toplu, birçok veriyi içerisinde kapsayan gerçekten iyi bir çalışma olmuş, hatta bence geciken bir çalışma bile olmuş. Öncelikle, rapora emek veren, bu ziyareti gerçekleştiren herkesin emeğine sağlık. Bu noktada daha önce Diyarbakır’da -aynı zamanda bir depremedeyim ben- büromuz yıkıldı, Allah’a şükür ki evimize bir şey olmadı ve o süreçleri yakından yaşayan biri olarak burada konuşuyorum. Birçok kere hem bir avukat olarak hem de bu deprem sürecini takip eden biri olarak deprem bölgeleriyle ilgili içme suyu meselesini, elektrik kesintisini, sağlığa erişim sorunlarını, sosyal yardımlardaki meseleyi, mahremiyet meselesini -sadece çocuklar için değil, kadınlar için daha çok gündem olmuştur ama çocuklar da bunun içerisinde yer alıyor- eğitim meselesini çokça gündem yapmıştım. Burada da birçok kere Kurulda birçok vekilimiz ifade etti ancak her seferinde bu iddiaların gerçeği yansıtmadığı biçiminde iktidar partisinden bir refleks geliyordu ancak bu rapor aslında iddia ettiğimiz, bizim eksiklik olarak gördüğümüz -her ne kadar rapor olarak olmasa da- orayı takip eden vekiller olarak dile getirdiğimiz eksikliklerin burada karşılığını kısmen de olsa bulduğunu gösteriyor. Umarım ki bu, kısmen de olsa karşılığını bulan durumlar fiiliyatta bir düzeltme durumu oluşturur.

Öncelikle, Sayın Tanal bağışları sordu. Bu, hem bizlerin hem de kamuoyunun, toplumun en merak ettiği meselelerden bir tanesi. Bu bağışlar gerçekten toplandı mı, toplandıysa hangi kurumlara ne kadar dağıtıldı? Bu bağışlar yapılırken hatırlarsınız ki birçok kişi çocukların durumunu, eğitim durumlarını, barınma biçimlerini gözeterek bir yardım ve destekte bulundu ve bu yardımlarda çocuklar için yapılacak hizmetler için yardım verme hissi manevi olarak da birçok kişiyi tetikledi. Bu noktada verilen bu bağışların ne kadarı bu çocuk meselesinde, eğitim, sağlık, barınma, diğer sosyal hizmetlere erişiminde kullanıldı? Hani her ne kadar “Bu, Komisyonun doğrudan işi değil.” deseniz de sonuçta il il gezildi ve bu illerdeki bu çalışmalara ayrılan bütçeler ve dengeli dağılımın da gözetilmesi gerekir. Bu noktada bu husus yer almış olsaydı hem kamuoyu hem de bizler daha açıklıkla, şeffaflıkla bu durumu değerlendirebilirdik; birincisi bu.

İkincisi, eğitimle ilgili birçok hususa yer verilmiş. Taşınmalı eğitim, çocukların geçici olarak belli bir şehre gittikten sonra tekrar geri gelmesi veya kaygıyla gittikten sonra geri gelememesi hâli; bu noktada -özellikle Maraş ve Hatay meselesinde çokça söylendi- çocuklar okula gidemiyor, okulu terk ediyor. Mesela bunlarla ilgili bir veri bence burada olabilmeliydi yani deprem bölgesinde mesela ilkokul ve ortaokulda sınava giren, YÖK’e başvuruda bulunan, bulunmayan gibi kimi veriler var. Bu noktada okulu terk eden çocukların düzeyi yani bölümleri ve sayısı ile ilgili bir tablo ortaya çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, başlıklardan bir tanesi de sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği meselesi. Deprem bir felaket ve bir felakete dönüşmesinde maalesef ki Türkiye’deki merkeziyetçi yönetim biçiminin çok büyük bir etkisi ve yansıma biçimi oldu. Her ne kadar şu an yeniden inşa meselesinde çok pozitif ileri bir tablo

ortaya çıkarılmış olsa da aradan geçen bu kadar süreye rağmen hâlâ içme suyu gibi temel meselelerde -mesela, hastane haftada iki üç gün deniliyor- tedavi ya da eğitim gibi meselelerde geri kalmamız bence eleştirilmesi gereken bir mesele; çok daha iyi bir tabloda olabilirdik.

Sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği meselesinde bir başlık açılmış ve bu başlık altında “Yetkili kurumlar tarafından akredite edilmiş sivil toplum kuruluşlarının bölgede faaliyet göstermesi” şeklinde bir başlık var ancak bunların hangi sivil toplum kuruluşları olduğuna yer verilmemiş; bu, basına çokça yansdı. Nasıl çokça yansdı? İktidara yakın olan muhafazakâr, dinî eğitimleri veren, dinî yaklaşımla hareket eden İlim Yayma Vakfı, Hayrat Vakfı, Anadolu Gençlik Derneği, Hüdayı Vakfı, İHH, Beşir Derneği gibi birçok kurum ve derneğin oralarda... Hatta bazı bölgelerdeki çadır ya da konteynerlerdeki sürecin bile onlar tarafından yönetildiğine ilişkin çokça iddia geldi. Burada ona dönük hiçbir şey yok. Evet, STK iş birliğinin pozitif anlamda desteklenmesi ki bunun kesinlikle olması gerekir... Bu bir felaketse herkes ya branşı, uzmanlığı alanında ya da toplumun bir arada dayanışma ruhunu göstermesi açısından yer alır. Ancak bizim daha önce Komisyonunda da verdiğimiz bir başvuru vardı, Kurulda da çokça söylendi; Diyarbakır’da, Adıyaman’da, Maraş’ta ziyaret edilen yerlerde bulunan Rosa Kadın Derneği -ki kadın alanında, özellikle kadınların jinekolojik sağlık meselesinde, kadınların kişisel ihtiyaçlara erişimi meselesinde çalışan- Rengarenk Umutlar Derneği, Çocuk Çalışmaları Derneği, Ferat Dil ve Kültür Araştırmaları Derneği, Afet Yönetimi ve Dayanışma Derneğinin daha önce bu akreditasyonu almasına rağmen, kendilerinin çalışmalarda bulunduğu, Adıyaman merkezli yer almış oldukları, bilhassa çocuklar yönüyle -ki bu meselemiz çocuk- çocukların temel ihtiyaçlarını gideren, psikososyal destek sağlayan bu kurumların yer almış olduğu merkezinin, herhangi bir bilgilendirme yapılmadan, akreditasyonun iptaline dönük, herhangi bir bilgi verilmeden, 14 Aralık 2023 tarihinde AFAD ve kolluk güçleri aracılığıyla birçok yardım eşyalarına el konularak kendilerinin bulunmuş olduğu alanda çalışmalarının engellendiğine dönük bir başvuruda bulunduk. AFAD bize bir cevap verdi ama ne bu bahsi geçen kurumların ismini andı ne de orada çalışması engellenen herhangi bir sivil toplum kuruluşuna değindi. Tam tersine, orada çok iyi bir iş birliğiyle sivil toplum kuruluşları ve özel kuruluşlarıyla beklenen standartlara ulaşan ekiplerin akredite edildiğini, bu noktada bir kılavuz hazırlık çalışmaları olduğunu... Bu sivil toplum kuruluşlarının neden iptal edildiğine ve neden bölgeden çıkarıldığına dair tek bir bilgi vermedi. Evet, sivil toplum kuruluşlarından psikososyal alanda, çocuk alanında çalışanların hangi gerekçeyle oradan çıkarıldığına dair, kendilerinin birçok başvurusu ve bizler olmamıza rağmen, hâlen derli toplu bilgi almış değiliz. Evet, çocukların yaşamış olduğu durumda iş birliği önemlidir ancak çocuk alanında var olan dernekler arasında böyle bir farklılık gözetilmesi, kurumlar bekletilirken aksine... İsmi geçen bu tarz dernekler ve buna benzer daha farklı birçok dernek ismi geçiyor ki bunlardan Hayrat Vakfının Şırnak’ta din kursu meselesinde çocuklara şiddetle ilgili olarak birçok yöneticisinin tutuklandığı... Ya da cinsel istismarla anılan bir vakıf olmasına rağmen orada çok yoğun bir şekilde yer aldı.

Yine, çocuk kayıplarla ilgili bir veri vermişsiniz, belki de derli toplu ilk veri diyebilirim bu konuda. Bu veride toplam 16 kayıp çocuk olduğunu, şu an 3 erkek çocuk hariç, çocuklarla ilgili kayıp başvurusu olmadığını ifade etmişsiniz. Ancak şu an Deprem Mağdurları ve Kayıp Yakınlarıyla Dayanışma Derneği (DEMAK) Adıyaman ve diğer bölgelerde aktif çalışma yürüten bir dernek ve Şubat 2024 itibarıyla bir rapor yayınladı ve bu raporlarında 38 kayıp vakası olduğunu ve bu kayıp vakalarıyla ilgili yaşlarının 3,5 ile 16 arasında değiştiğini, hangi şehirlerde hangi çocuklar olduğunu tek tek açıkladı. Vekillerimiz buna ilişkin bir önerge verdi, hatta CHP Vekili Sayın Tutdere o süreçte bunu çokça gündeme de getirdi, hatta isim de vermişti o dönemde çokça tartışılan 3,5 yaşındaki Furkan Alp Alsan bir nevi sembol oldu kayıp çocuklarla ilgili. Bu süreçte her ne kadar “Bu raporda hiç yok.” denilse de, mesela, bu kurumun, bu derneğin resmî başvuru yaptığını, AFAD’a da valiliğe de diğer şeylere de başvuru yaptığını ancak

bu konuda hiçbir bilgi almadığını söylüyor. Biz de buradan ifade ediyoruz, bu kadar çelişkili bilgi, bu kadar somut, isim isim bir dernek tarafından yayınlanıyor ancak bir yalanlama yok ne valilik tarafından ne ilgili kurumlar tarafından, bununla ilgili bir ciddi muhataplık da yok.

Yine, DEMAK'a göre, 9 yaşındaki Muhammet Enes Demir; o da ismi çokça anılanlardan birisiydi. Bu noktada, ciddiye alınmasını şöyle örnek verebilirim: Sayın Mahinur Özdemir Bakanın bir açıklaması vardı çocuklardan hiçbirisinin -1.912 mi demişti- kayıp olmadığı, hepsinin kimlik tespitlerinin yapıldığı ve teslim ya da koruma altında olduğuna dair ve bu konuşmasından çok kısa bir süre sonra yine, 12 yaşındaki Hira Nur Tümsavaş'ın Elâzığ'da başka bir aile tarafından DNA testi yapılmadan alınıp gömüldüğü haberleri çıktı ve bu, Bakanlık tarafından da teyit edildi. Demek ki gerçekten tamamen karşılaştırması yapılan bir biçimde herkesin vefat ya da kayıp ya da teslim ya da koruma altındaki meselelerle ilgili bir durumunun olmadığı açık. Bu konuda Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneğinin kendilerine gelen bazı başvurularla ilgili; isim, ses kayıtları birçok başvuruyla ilgili suç duyuruları yaptığı kamuoyuna yansıdı ve verilen kimi suç duyurularında takipsizlik kararı verildiği de ifade edildi. Bu noktada özellikle bu DEMAK ve diğer verilerle ilgili buradaki herhangi bir kurumun kayıp çocuklarla ilgili bir çalışması ve bir durumu var mı?

Yine, burada geçmişti, bazı özel hassasiyet ve değer farklılığı gözetilerek -Suriyeliler için aslında biraz da ifade edilen- ayrı bir konteyner kent inşa edildiği ifade edilmişti ama aynı zamanda bu konteyner kentlerde Domlar ve Apdallarla ilgili çocuk yaşta evlenme oranının çok yüksek olduğu bilgileri kamuoyuna yansıdı. Bu noktada sizler gezerken özellikle bu farklı yerlerle ilgili, buna dönük iddialarla ilgili bir tespit ya da bir değerlendirmeye ulaşabildiniz mi? Bu konuda da cevap verilirse sevinirim.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU –Buyurun.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Değerli Başkanım, muhterem hazrın; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Bugün 10 Muharrem 1446 hicri yılı, Hazreti Hüseyin ve 72 ehlibeytinin Kerbelâ Çölü'nde Yezid bin Muaviye tarafından hunharca -huncarca kelimesi az geliyor ama karşılığını bulamıyorum- vahşice katledilişinin 1385'inci seneidevriyesidir. Bu vesileyle ehlibeyte reva görülen bu dehşet ve vahşeti gerçekleştiren Yezid bin Muaviye ve birçok Emevi hanedanını telin ediyor, Hazreti Hüseyin ve ehlibeyte saygıyla hürmetlerimi, selamlarımı, hayatımı onlara feda edeceğimi ifade ediyorum.

Keza dün 15 Temmuz meşum ve melun darbenin de 8'inci seneidevriyesiydi. Bağımsızlığımıza yönelik yapılan bu darbeyi de darbe teşebbüsünü de onu yapanları da telin ediyorum. Memleketimizin kurtarılmasında kahramanca mücadele eden şehitlerimize rahmet diliyorum Allah'tan, gazilerimize de hayırlı, sıhhatli zamanlar ve uzun ömürler diliyorum.

Deprem bölgesiyle alakalı söyleyeceğim iki kelimelik bir şey var, zaten Mahmut Bey çok güzel ifade etti, Nevroz Hanım da aynen öyle, biz beraber gittik gezdik bölgeyi. 11 vilayetimizi etkileyen bu dehşetli deprem, yaklaşık 100'ün üzerinde ilçeyi ve 14 milyona yakın nüfusu etkileyen bu dehşet, eminim, farklı bir devlette olsaydı onlar ayağa kalkamaz ve bağımsızlıklarını da yitirirlerdi ama bu millet, zorlukların olgunlaştırdığı bir millet olduğu için, ittifakı, birliği, beraberliği, saygıyı, sevgiyi, dayanışmayı unuttuğumuz dönemlerde, böyle acı günlerde tekrar kıyam ediyoruz; ondan sonra birleşiyoruz, bir araya geliyoruz, dertleşiyoruz.

Evet, büyük bir yıkım yaşadık bölgede ama yine, devletimiz ve halkımızın yardımıyla sorunlar azami düzeyde giderildi, eksiklikler elbette ki vardır; bunlar da -ben eminim- devletimizin yapacağı hizmetlerle tamamlanacaktır.

Bu vesileyle kısa bir şey söylemek istedim. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Teşekkürler.

Buyurun Sayın Nalbantoğlu.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, öncelikle, tabii ki ben de bu kapsamlı raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm arkadaşlarıma yürekten teşekkür ediyorum.

Bu alt komisyonda Cumhuriyet Halk Partisinden 2 arkadaşız, 2 kişiyiz. Biraz önce Değerli Milletvekilimiz Sayın Tanal benim de altında imzam olan görüşleri ve -herhâlde, Sayın Başkanlığa takdim ettiğimiz- söz konusu rapora ilişkin muhalefet şerhimizi, hangi konularda farklı düşündüğümüzü ifade eden hem raporu teslim etti hem de bu konudaki bazı açıklamaları bizimle ve bu konuyu dinlemeye gelen değerli arkadaşlarla paylaştı. Şimdi, Sayın Başkanım, bu, işin kurumsal yönü; bununla ilgili bir şey söyleyemiyorum, budur yani. Ben Sayın Tanal’ın partimiz adına kayıtlara da net bir şekilde geçen, yazılı olarak da ifade edilen muhalefet şerhine harfi harfine katılıyorum. Şimdi, bunun dışında bir de kişisel görüşlerim var, onları da tutanaklara geçsin diye ifade etmek istiyorum ama bunlar tamamen benim kişisel gözlemlerim ve kişisel görüşlerimdir.

Şimdi, galiba başka dünyalarda yaşıyoruz, başka şeyleri görüyoruz, baktığımız zaman başka şeyler görüyoruz ya da okuduğumuz zaman başka şey anlıyoruz. Zamanında ben böyle şeyler söylerken Sayın Başkanım kızılıyordu bana “Hiç mi yok?” falan diyor. Yok, ben hakikaten hiç görmüyorum ya; hakikaten hiç seviyesinde görüyorum maalesef. Tabii ki daha ölçülü söylemeye çalışırım ama bu konudaki görüşüm maalesef değişmiyor Sayın Başkanım. Evet, o deprem bölgesini Başkanlığınızda ben de gezdim. Benim gördüklerim ile burada anlatılanlar bambaşka şeyler ama ben, illaki benim gördüğüm doğrudur, öyledir diye bir şey de iddia etmiyorum ama gördüğümün farklı olduğunun da tutanağa geçmesini istiyorum.

Bir genel yaklaşım olarak bu raporda deprem sonrası yaraların ciddi şekilde sarıldığı, ortada neredeyse deprem olmamış gibi bir durum yaratıldığı, hatta belki deprem bile olmamış gibi bir havanın olduğu, olduysa da işte hiçbir problem kalmadığı gibi bir şey var. Hayat öyle değil, durum öyle değil, deprem olmuş ve aynen devam ediyor orada, aynen devam ediyor; insanlarıyla, yaşadıklarıyla, çektikleriyle hiçbir yara da sarılmamış.

Şimdi, Mülkiye mezuunu olduğum için eskiden çok takip ederdim, bu vali kararnameleri falan, onlara çok dikkat ederdim, bakardım sınıf arkadaşlarım var mı diye. Yıllar sonra ilk defa bir vali kararnamesini dikkatle dinledim. Bizim ziyaret ettiğimiz 2 vali galiba görevden alınmış.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Biri de emekliye ayrıldı.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Ha, gitmiş yani.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 3’ü de gitti.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – 3’ü de gitmiş, çok isabet yani, demek ki zaman zaman doğru işler yapılabiliyor, hakikaten doğru işler de var. İlk defa takip ettim, o da bizzat tanıdığım ve gördüğüm için.

Şimdi, hiçbir şey yapılmamış, “hiçbir şey yapılmamış”ı da çok şey yapılmış gibi tahrif edenler işte, bu son kararnameyle görevden alınan değerli valilerimiz oldu.

Şimdi, efendim, bakınız...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bir düzeltme yapalım, görevden alınmamış, başka illerde görevlendirilmiş.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Olabilir, en azından Diyarbakır’da görevden alınmış.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Diyarbakır’daki emekliye ayrılmış.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Şöyle söyleyeyim, kayıtlara yanlış girmesin: Diyarbakır Valimizin yaştan dolayı zaten görevi bitti; Malatya Valimiz kendi talebi üzerine merkeze geçti, özel hayatında bir durum vardı; bir Valimiz de başka bir ilde valiliğe geçti yani görevden alma yok.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – En azından, kötülük oldu yani hakikaten başarılı bir Valiydi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Başka bir ilde başarılarına devam edecektir diyelim. Burası bizi ilgilendirmiyor.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Evet, tabii, hiç ilgilendirmiyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ama bizi ilgilendiriyor. Deprem açısından bu kadar deneyimli, sorunlar devam ederken değiştirmek lazım. Hakikaten deneyimli bir Valiydi. Ne yapmak lazımdı?

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Elâzığ Valisi, değil mi?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Elâzığ Valisi.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – O farklıydı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ne yapmak lazımdı? Bence deprem bölgesine, mesela, daha fazla zarar gören Malatya veya Maraş’a o şekilde deneyimli, donanımlı, bilgili valileri göndermek lazım.

Teşekkür ederim.

Özür dilerim.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Rica ederim efendim.

Sayın Başkanım, hakikaten benim de muradım bu çerçevede bir tartışma değil.

Şimdi, değerli milletvekili arkadaşımın biraz önce bahsettiği konuya ben de değinmek istiyorum. Şimdi, bunu sizden yine bir toplantımızda sözlü olarak talep etmişim ve DEMAK yöneticilerinin Komisyonumuzda dinlenmesi gerektiğini ifade etmişim. Siz de her zamanki zarafetinizle “Tabii.” demiştiniz ama bunları dinleyemedik fakat onların kendi internet sitelerinde yayınladıkları söz konusu olan bitenle ilgili raporları falan orada duruyor yani. Şimdi, biz de kişisel olarak görüştük buradaki arkadaşlarla. Şimdi, Sayın Başkanım, şöyle oldu, böyle oldu yani şu şekilde oldu, bir başka sebeple oldu ama sonuçta çok net bir şey var ki en azından DEMAK’ın iddiası var; isimleriyle, şu andaki iletişim bilgileriyle aşağı yukarı 143 insanın depremde kaybolduğunu ifade ediyor. İsimleri var ve onun kardeşi, halasının oğlu, teyzesinin kızı, amcasının çocuğu falan gibi iletişim bilgileri var, adam kayıp yani. Bunlardan da 42’sinin çocuk olduğunu ifade eden... Bu da aynı şekilde yani adı, soyadı ve iletişim bilgileri... Şimdi, durum böyleyken -ve toplantımızda da arz etmeye çalışmışım Sayın Başkanım- bu insanlar Ankara Ulus’ta bir basın toplantısı düzenlediler. Ben de itiraf etmeliyim ki bu Ulus’taki basın toplantısı haber olunca bu kuruluştan, DEMAK’tan haberdar oldum yani yoksa bildiğim bir konu değildi. Ondan sonra, iletişim kurduk, şey yaptık. Şimdi, bir şey iddia ediyor adamlar, bir şey diyorlar. “Burada 143 insan kayıp; mezarı yok, en azından ölüm raporu yok, bunların 42’si de çocuktur.” diyorlar. Şimdi, böyle bir iddia ortada dururken bunları bir dinleyelim, merak ederseniz ben bu iletişim bilgilerinin hepsini verebilirim. “Hiç kayıp yoktur. “Hiç kayıp çocuk yoktur.” gibi bir iddia ve bu Komisyonumuzun bence ana konusu olan işi bunun üzerine temellendirmeye çalışmak bence doğru bir çalışma yöntemi değil Sayın Başkan. Oysa 42 çocuk kayıp. Adı şu, soyadı şu; amcasının oğlunun, teyzesinin kızının iletişim bilgisi şu diyor. Şimdi, bu iddia var ortada yani bunu yok sayıp... Bu iddia da dün olmuş bir iddia değil yani. Bunları hakikaten olması gerektiği gibi araştırabilirsek, bunların üstüne

hakikaten gidebilirsek yani en azından bir Komisyon toplantımızda söz konusu kuruluşun yöneticilerini, kimse bu işle ilgilenen insanlar -başkan falan neyse- dinleyebilirsek, iddialarının hakikaten ne kadar doğru olup olmadığı konusunda biz de soru sorabilirsek daha faydalı olur diye düşünüyorum.

Biraz önce Sayın Başkanım mı ifade etmişti Sayın Tutdere'nin Adıyaman'da dile getirdiği meseleyi? Sayın milletvekilimiz dile getirmişti. Furkan meselesi hâlâ sürüyor mesela, hiçbir değişiklik yok. Şimdi Belediye Başkanımız, o sırada Adıyaman Milletvekilimizdi Sayın Tutdere; 3,5 yaşındaki Furkan Alp Aslan'ın kaybolduğu konusunda çok net bir şey ifade etmişti. Hâlâ en ufak bir bilgi, en ufak bir iz yok, hâlâ kayıp yani çocuk. Allah korusun, öldü, şöyle oldu falan; bunlar tabii ki o araştırmalarda ifade etmeye çalıştığım şu Komisyonunda DEMAK'ın dinlenmesi vesilesi...

Şimdi, bir de raporda sadece kayıp çocuklarla ilgili Adıyaman bilgileri var; başka illerde yok zaten, bilgi yok yani. Ya mesela Maraş'tır, Antep'tir çünkü öyle bilgi yok zaten yani ama Adıyaman'la ilgili bir bilgi var, işte sayın milletvekilimizin biraz önce ifade ettiği "Şu kadar insan kayıp, şu kadar kişi kayıp." falan diye. Dolayısıyla rapor bu yönüyle de benim kişisel kanaatime göre eksiktir, umarım... Bu yara kapanmadı, umarım kapanır, umarım Türkiye'nin gündeminden ve tabii ki benim gündeminden de düşer yani. Ama bu konuda eğer çalışmaya bu şekilde devam edeceksek, bu şekilde gayret edeceksek şurada ifade etmeye çalıştığımız, doğru olduğunu düşündüğümüz kimi konulara itibar edilir ve bunlar da bir yöntem olarak ele alınırsa daha mutlu oluruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle raporda emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkür ediyorum, emeklerinize sağlık. Yine biraz önce de vekillerimiz tarafından dile getirildi, 15 Temmuz hain darbe teşebbüsünün 8'inci sene devriyesini dün itibarıyla yaşamış olduk. Ben de aynı şekilde telin ediyorum ancak bu olay milletimizin ülkesine, milletine, demokrasiye olan sahip çıkmışlığını gösterdiği gibi diğer taraftan da Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a olan güvenini ortaya koymuştur çünkü Cumhurbaşkanımızın halkımızı, insanlarımızı meydanlara davet etmesiyle başlayan bu kutsal direnç, birliktelik herhâlde hain yapı terör örgütünün hesaplayamadığı ana unsurlardan biriydi diye düşünüyorum. Cenab-ı Hak tekrar ülkemizi, milletimizi bu tür adımlardan, hareketlerden muhafaza etsin diyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Başkanım; hep birlikte deprem bölgesinde özellikle çocuklarımızla ilgili olan çalışmaları... Ben de her iki çalışmaya da katıldım. Öncelikle şunu vurgulamak istiyorum: Burada milletvekili sıfatımız veya siyasi kimliğimiz var hepimizin, şahsi anlamda farklı düşüncelerimiz var ama şunu özellikle belirtmek isterim ki burada Komisyonunda tüm milletvekili arkadaşların, uzman arkadaşların ortak hassasiyeti deprem sonrası çocuklarımızla ilgili olarak yapılması gereken hususların yapılıp yapılmadığı, eksik olan durumların tespiti ve her şeyden önce siyasetüstü bir kavram olarak bakıldığı bir çalışma, bir ortam diye düşünüyorum. Dolayısıyla burada açıkçası ben de aynı zamanda İnsan Hakları bünyesinde Tutuklu ve Hükümlü Alt Komisyonunda da görev alan bir arkadaşınız olarak aynı hassasiyeti -bazı vekillerimizle müştereken orada da görevliyiz- aslında orada da görüyorum. Yani bir sorun var olan noktada herkesin ortak kanaati "Evet, bu konu bir irdelenmeli." şeklinde değerlendirildiği gibi, sorunsuz olan yerlerde de ortak kanaatle bizzat sahadayken ortaya çıkan kanaatler hepimizin malumu. Dolayısıyla şu hususu açıkçası yadırgıyorum yani sahadayken, bizzat alandayken, ortak anlamda aynı noktada buluşmuş insanlarken bugün buradaki söylemlerimizde oradan farklı söylemleri düşünmek, duymak beni biraz bu anlamda, tam tersine, bu şekilde yadırgatıyor. Demek istediğim, siyasi bir konu değil, hepimizin ortak gayesi belli.

Tabii, sahayı dolaştığımızda gördüğümüz hususlar nedir: Evet, eksiklikler vardır ama ondan ziyade, daha önemlisi, gerçekten deprem anından başlayan ve bugünüme kadar gelen her süreçte geçiş aşamalarının da olduğu nazara alındığında ciddi bir gayret görüyoruz. Özellikle devlet-vatandaş iş birliğinin yanında sivil toplum ve hatta diğer illerin deprem bölgesine olan katkılarının, yardımlarının sahada çok net bir şekilde devreye girdiğini görüyoruz. Mesela bir Adıyamanlı hemşehrimizle bahsettiğinizde, konu depreme geldiğinde, devletimizin imkânlarının, hizmetlerinin yanında aynı zamanda bir Urfa-Adıyaman hukukunun, yardımlaşmasının da devreye girdiğini görüyoruz. Dolayısıyla ismarlamasız, hesapsız, tamamen insani amaçlarla yapılan bu tür destekler sahada kendisini gösteriyor.

Dolayısıyla burada vurgulamak istediğim önemli bir husus; raporda belirtilen belli sivil toplum kuruluşlarının yetkileri olduğu hâlde sahada çalıştırılmaması konusu; bu konu aslında daha önceki toplantımızda da gündeme gelmişti. Bir kere, sahada gördüğümüz husus neydi? Hatırlıyorum, hakikaten orada insanların, ebeveynlerin anne-baba olarak çocuklarının bazı kirli akımlardan veya kendilerine göre sorun olan alanlardan uzak tutulması konusunda ayrı bir hassasiyet ve özen gösterdiklerini hep beraber müşahade ettik. Dolayısıyla bahsedilen sivil toplum kuruluşları anlamında da aslında bu anlamda tek bakılması gereken, veliler, ebeveynler tarafından tek ortak unsurun, düşüncenin çocuklarının menfaatlerine ve kendilerine hâle getirmemesi noktasındaki bir saikten başka bir şey olmadığını gördük. Dolayısıyla bu meselede bazı sivil toplum kuruluşlarının isimlerini ortaya koymak suretiyle, konuşmanın başında bahsettiğim ortak paydamız, en üst yarımız çocuklarımız noktasıyla, o söylemle bazı çelişkili söylemlerin olduğunu ben maalesef müşahade etmiş durumdayım. Sahada da gördük, soruldu da konusu da geldi. Bahsedilen derneklerin terör örgütü liderinin serbest kalmasıyla ilgili eylemler yapan veya LGBTİ anlamında çalışmalarda bulunan ve çocukları bu tür yönlere sevk etmeye dayalı eylemlerde bulunan dernekler olduğu ve bunların da veliler tarafından bilinir olması nedeniyle bizzat anne-babanın böyle bir olaya rıza göstermediğini düşündüğümüzde, sahada bu olayları birlikte müşahade ettiğimizde bu tür konuların da şu anda gerçeği yansıtmadığını ben düşünenlerdenim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Önergemize verilen cevap bu şekilde değil ama. Madem gerçek bu...

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) – Sayın Vekilim, bilmiyorum orada mıydınız ama birçok...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Yok, ben bu Komisyonun ana üyesi değilim.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) – Koç Vakfının psikolojik destek veren bir ekibi vardı, bu konu orada da geldi, aynı şekilde Gaziantep'te de geldi. Hani, bizim dediğimiz gibi, yani burada bir sorun varsa bu, hep beraber hepimizin sorumluluğunda ama bizzat velilerden aldığımız tepki ve cevap buydu yani ben bunu net bir şekilde hatırlıyorum. Dolayısıyla hepimiz üst kavram anlamında, mademki bu çocuklarımızın meselesini üst noktaya koyuyorsak bu tür düşünceleri de aynı şekilde yansıtmaya gibi bir zorunluluğumuz olduğunu, sahadaki elde edilen birikimin rapora yansımaya ve bugün toplantıda dillenmesi anlamında da bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum; bu mesele bizzat velilerden gelen bir konuydu yani somut anlamda.

Bu anlamda raporda bir şeyi tümünden reddetmek, tümünden kabul etmek tabii doğru bir bakış açısı değil yani “Hiçbir şey yapılmadı.” demek hakikaten herhâlde vicdani anlamda ciddi bir durum diye düşünüyorum. Belirttiğim gibi, depremin ilk anında yaşanan zorluklar ve bunlara karşı alınmış olan tedbirler, deprem sonrası yaşanan ve alınan tedbirler ve şu anda da bir taraftan insanlar kendi dairelerine -işte, devletimiz tarafından yapılan konutlara- yerleşirken bir taraftan da kalmak isteyen bir insan topluluğu da gördük. Bu iki arasındaki, konteynerlerde kalmayı isteyen... Belki de burası da ayrı bir denge ama sonuçta, ciddi bir gayretin yapıldığı, ciddi bir çalışmanın yapıldığı aşikâr. Bu anlamda, ben meseleyi bu zeminde tartışmanın çok daha sonuç alıcı bir unsur olacağını düşünüyorum. Yani, mesela, konutlara yeni taşınılmış olan bir yere gitmiştik. Orada, işte, bir ara “Asansör vardı yoktu, çalışıyordu

çalışmıyordu.” noktasında... O anlık, işte Komisyonun yeni... Daha doğrusu, asansörle ilgili, binayla ilgili yer teslimi yapılmadığı için, ondan kaynaklandığı hususu ortaya çıktı ve sorun olarak, en azından sorun olması o anda engellenmiş oldu, çözülmüş oldu. Hatta Komisyonumuzun, tüm milletvekili arkadaşlarımızın da katkılarıyla, bazı konularda bizzat yerinde ve o olay anında çözdüğümüz olaylar da olduğunu hep birlikte müşahade ettik.

Ben bu anlamda düşüncelerimi paylaşmak istedim.

Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Ben de teşekkür ederim.

Komisyon üyelerimiz rapor üzerine görüşlerini, şerhlerini sundular, fikirlerini beyan ettiler. Şimdi, bu konuyla ilgili söz almak isteyen kurumlarımızın değerli yetkilileri kendilerini tanıtarak cevap vermek isteyebilirler.

Buyurun Sayın Genel Müdürlük.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Sayın Başkanım, kıymetli hazırun, sayın vekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben küçük bir ilave bilgi sunmak istiyorum müsaadeniz olursa, özellikle de kayıp çocuklarla ilgili.

Sayın vekillerimiz Sayın Bakanımız Mahinur Özdemir Göktaş’ın bir ifadesini burada ifade ettiler ve onun üzerinden de kayıp çocuklarla ilgili bazı görüşlerini sundular. Sayın Bakanımızın ifadesi tam olarak şu şekildeydi -bunu özellikle vurgulamak istiyorum çünkü anlam çok başka yerlere gidebiliyor- “Devlet koruma ve bakımı altında bulunan 1.912 çocuktan hiçbirisi kayıp değildir.” Kayıp çocuklarla ilgili, daha doğrusu kayıp şahıslarla ilgili her türlü çalışmayı depremden önce olduğu gibi depremden sonra da İçişleri Bakanlığımız ve Jandarma görevlileri yürütmektedir, biliyorsunuz. Dolayısıyla, kayıp çocuklarla ilgili süreç Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının uhdesinde ilerlememektedir. Fakat deprem sürecinde, özellikle depremden etkilenen, henüz yakınlarına ulaşamayan, kimliksiz veya kendini ifade edemeyen çocuklar vardı. Bu çocukları, 1.912 çocuğu biz devlet bakım ve koruması altına aldık. Zaman içinde yapılan çalışmalarla, farklı bakanlıklar ve farklı kuruluşlarla birtakım ortaklaşa çalışmalar gerçekleştirdik bu çocukların kimliklendirilmesi amacıyla ve bugün geldiğimiz noktada, bu çocukların hepsinin kim olduğu ve ne olduğu belli. Dolayısıyla, orada ifade edilen, devlet koruma ve bakımındaki 1.912 çocuktan kayıp çocuk olmadığına dair ifadedir. Bizim bakım ve koruma altına alabilmemiz için çocukların fiziken, cismen mevcut olmaları gerekiyor. Dolayısıyla, orada herhangi bir kayıp söz konusu değildir.

Bakan Hanım’ın ifadesi tam olarak böyle fakat “Hiç kayıp çocuk yoktur.” dendiğinde bu sefer başka bir şeye evriliyor olay. Orada öyle bir ayırım var. Bunu ifade etmek istedim sayın vekillerimizin izniyle.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Özür dilerim Başkanım, bu açıklamaya bir cevap verebilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bence bütün kurumlar söz alsın, sonrasında tekrar bir dönüş yapalım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Konu konu farklı ama çünkü diğer konular...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Eğer çok kısa olacaksa...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kısa.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Genel Müdürüm, Bakanlığınız önüne Cumhuriyet Halk Partisi heyeti olarak biz gelmiştik, ben de o heyetin içerisindeydim, yani 27’nci Dönem, bu 28’inci Dönem değil. Biz bu konuyla ilgili kimliği tespit edilemeyen veya herhangi bir kuruma veya bir yerlere teslim edilen çocukları sizden istedik, sizin yetkililerinizin hiçbirisi bizimle muhatap olmadınız ve o dönem için “Yok.” denildi. Bugün gelip 1.912 çocuğun kimliği vesairesi belli değil, kimliklendirme çalışması... Şu anda devletin koruması altındadır. Devlet doğru bilgi verir, devlet kaçamak bilgi verir mi? Şu anda bu 1.912 çocuk hangi kurumlara, hangi sivil toplum kuruluşlarına teslim edildi? Gerçekten devletin yurtlarına mı, yoksa cemaatlerin yurtlarına mı? Cemaatlerin yurtlarındaysa bunu da açıklar mısınız?

Teşekkür ederim.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Sayın Vekilim, Bakanlığımızca deprem felaketi nedeniyle ailesinden ayrı düşmüş, refakatçisi olmayan 1.912 çocuğu Aile Bilgi Sistemi Afet Yönetim Çocuk Modülü’nde kayıt altına aldık ve bu çocukları devlet bakım ve koruması altında bir müddet tuttuk. Yapılan kimlik kontrolü, kimliklendirme ve mesleki çalışmalar sonunda 1.877 çocuk ailesine ve aile yakınlarına teslim edildi, 7 çocuğumuz aile odaklı hizmetlerden faydalandırıldı yani koruyucu aile yanına verildi, şu anda hastanelerde tedavisi devam eden hiç çocuğumuz bulunmamakta. Bu Komisyona daha evvel yaptığımız sunumda, 3 çocuğumuz hastanedeydi, onlar da taburcu oldular -güncel verileri veriyorum- şu anda hastanede hiç çocuğumuz bulunmamakta ve ne yazık ki bizim koruma altına aldığımız ve o süreçte hastanede tedavileri devam eden 17 çocuğumuz da tedavi sürecinde vefat etti. Dolayısıyla bu çocuklardan hiçbiri şu anda kimliksiz, kimliği bilinmeyen kayıp çocuk statüsünde bulunmamakta.

Bizim arkadaşlarımız bu verileri özellikle depremin olduğu ilk günlerde neredeyse her gün kamuoyuyla bizatihi paylaştılar; bu, sosyal medya hesaplarımızdan görülebilir. Onun dışında, ayda bir kere bu çalışmayı biz bütün basın kurumlarıyla paylaştık, kendi sosyal medya hesaplarımızda da keza paylaştık. Bu şekilde devlet bakım ve koruması altında olan çocukların tek tek, isim isim nerede, ne durumda olduğu bu 1.912 çocuk özelinde çok net ve belirgin bir şekilde bulunmaktadır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Özür dilerim...

Son verdiğiniz bu rakamlar örtüşmedi, beni bir düzeltebilir misiniz?

1.877 çocuk ailesine teslim edildi, 7 çocuk koruyucu ailede, etti 1.884; yanılmıyorsam “3 çocuk vefat etti.” dediniz.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Yok, 17 çocuk.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet, 17 çocuk. 3 çocuk daha vardı, onlar da taburcu oldu; bunun toplamı 1.904’ü buldu. Aradaki diğer 8 çocuk nerede?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Ben size onları iletceğim, şu anda notlarımda, ben size rakamı iletceğim.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Sayın Genel Müdürüm, Furkan’ın durumuyla ilgili bir bilgi var mı yani Sayın Tutdere herhâlde onu bir sene önce falan dile getirdi burada, bir bilgi var mı?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – İçişleri Bakanlığımızdan onun bilgisini almamız gerekiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Şimdi şöyle yapalım: Aile Bakanlığının yetki alanını Genel Müdürümüz açıkladı. İçişleri Bakanımız da İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuza gelecek -bu hafta gelecekti, programından dolayı haftaya kalmış- orada bu konuyu soralım.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Yarın yok mu?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Yarın yok.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Zaten onun gelmeyeceği belliydi, son siyasi gelişmeler...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bardağın eksik tarafını gören Sayın Vekilimiz bu şekilde yorumladı, tamam. Haftaya gelecek, Allah nasip ederse, ölmez sağ kalırsak.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Meclis tatile girer bu sefer de.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Yok, hayır, çalışacağız, 2 Ağustos'a kadar çalışıyoruz.

İçişleri Bakanımız haftaya geliyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 24 Temmuz Çarşamba ben maalesef yokum, lozan Konferansı nedeniyle ben yokum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Rıfat Bey eksikliğinizi aratmaz diye düşünüyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani niye Lozan'a bıraktınız ki? Başka bir güne bıraksaydınız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bakanımız sizin programınızı takip edememiştir herhâlde.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Benim takvimim değil ama hakikaten tüm siyasilerin öyle bir günde bir yerde olacağı belli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Şimdi, şöyle yapalım: İçişleri Bakanımız bu konuyla ilgili, kayıp çocuklarla ilgili, bu yapılan iddialarla ilgili en doğru, en net, en kesin cevabı verecektir; burada bir şey olmasın. Komisyonumuz da zaten sahada çalışırken “depremden etkilenen çocuklar” derken depremi ilgilendiren, çocukları ilgilendiren her alanla ilgili çalışmalarını yaptı; sadece kayıp çocuklar üzerine çalışan bir Komisyon değil, o tema üzerine kurulu bir çalışma değildi; onun da altını özellikle çizmek istiyorum.

Şimdi, diğer kurumlarımızdan, Sağlık Bakanlığımızdan, Millî Eğitimden, YÖK'ten, AFAD'dan, Kızılaydan, Diyanet İşleri Başkanlığımızdan gelen kurum yetkililerimiz var, onlar da söz almak isterler mi? Sizleri ilgilendiren hususlar geçti, özellikle Millî Eğitim ve Sağlık Bakanlığını ilgilendiren hususlar geçti.

Cevap mı vereceksiniz Sayın Genel Müdürüm?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Toplamalarla ilgili...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Toplamanın sağlanmasını yapın kendi aranızda, bence bir sıkıntı yok.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Evet, bir sıkıntı olmuş.

Sayın Vekilimiz, 1.877 çocuk ailesine teslim ediliyor, 7 çocuk aile odaklı hizmetlerden faydalıyor, 11 çocuk Bakanlığımızın koruması altında, 17 çocuk da ne yazık ki vefat ediyor; 1.912 çıkıyor ben toplayınca.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sağlamayı siz yapın Sayın Vekilim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – 11’i şimdi söylediniz üstat.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam, peki, toplantı sonrası üzerinde istişare edebilirsiniz.

Millî Eğitim Bakanlığımıza eğitim noktasında bazı eleştiriler geldi vekillerimizden. O konuda cevap vermek isterler mi?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Ben başlamadan bir şey daha sorabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok kısa olsun ama.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Yok, soru soracağım, açıklama yapmayacağım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Deprem bölgesindeki bu engelli çocuklarla ilgili olarak engel türüne göre ihtiyaçlar karşılanıyor mu ya da engellilerle ilgili ayrıca özel bir hizmet ya da özel bir alan var mı, yok mu?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Keşke gelseydiniz Sayın Vekilim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Ben Komisyon üyesi değilim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – İşte, ben, DEM PARTİ’yi temsilen burada olduğunuz için söylüyorum. İlk yaptığımız aralık ayındaki ziyaretlerimize maalesef muhalefetten hiçbir milletvekilimiz katılmadı, ikincisinde de zaten DEM yoktu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – O dönem Tutdere adaydı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Aday değildi, adaylığı açıklanmamıştı, öncesiydi, aralık ayıydı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Malatya’da yok, yürüme alanları yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Yani toplantılarımıza da daha sık katılırsanız... Raporumuzda da var engellilerle ilgili.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yürüme alanı yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun Sayın Genel Müdürlük.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT VE EMLAK GENEL MÜDÜRÜ ÖZCAN DUMAN – Bir önceki buradaki Komisyon toplantısında deprem bölgesindeki eğitim yapılarımızla ilgili bir bilgilendirme yapmıştım. O süreçten sonra sahada yapmış olduğumuz durumla ilgili kısa bir bilgilendirme yapmak istiyorum.

Deprem öncesindeki toplam 119.200 olan sayımızın 12 bin derslik azalışıyla 107 bine düştüğünü yani orada hâlihazırda kullanabildiğimiz derslik sayısının 107 bin olduğunu ifade etmiştik. O günden bugüne kadar biz toplamda 19.739 tane dersliğimizi yatırım programına alarak toplamda deprem öncesindeki olan 119 bin sayımızı 126 bin sayısı olarak revize etmiş durumdayız. Şu an itibarıyla da toplamdaki 11 ilimizden 319 projede 4.488 projemiz depremin yaşandığı ilk günden bugüne kadar tamamlandı ve toplamda 7 milyar 400 milyonluk bir harcama yapıldı. Şu anda inşaatı devam eden 553 projemiz ve 8.961 dersliğimiz var. Bunlar da yaklaşık 34 milyarlık bir yatırım, onlar da devam ediyor. İhale aşamasında olan ise 368 projemiz, 6.290 dersliğimiz var. Bunlarla da ilgili ihale çalışmaları devam ediyor. Bunların gecikmesinin birçok nedeni var; en bariz örneği, oralarda afet riskli alanların

henüz belirlenmemiş olması, kadastral noktaların henüz tespitiyle ilgili sorunlar yaşanması, artı yeni ihtiyaçların, yerleşim yerlerinin farklılıklar göstermesi yani farklı muhitlere yeni kalıcı konutlar bölgesine taşınmalarıyla oluşan yeni boşluklar olmasından kaynaklı olarak şu anda biraz gecikmeli olarak bu ihale aşamasında olan projelerimiz de devam etmektedir. Toplam olarak 1.240 projede 19.739 dersliğimiz tamamlanmış olacak. Bununla da deprem öncesindeki derslik sayımızdan daha fazla bir dersliği deprem bölgesinde hayata geçirmiş olacağız, toplamda da 81 milyar 800 milyonluk bir proje stokumuz olmuş olacak. Bizim toplamdaki 11 ilimizin 4'ünde nüfus azalışı, diğer kalanlarında da nüfus artışı meydana gelmişti. Biz bu dengeleri de koruyarak eğitim planlamasıyla ilgili çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Sayın vekilimizin söylemiş olduğu bir konu vardı, onunla da ilgili biz sahada inceleme yapıp, inşallah, kendisine bilgi vereceğiz, okullarımızdaki Atatürk büstünün olmaması ve Türk Bayraklarının olmamasıyla ilgili. Onu bir teyit edip, sahadaki çalışmaları neticelendirip kendilerine sunacağız.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Teşekkür ederiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Özür diliyorum Başkanım. Bir soru sorabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Kısa olacak değil mi Sayın Tanal?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Genel Müdürüm, Şanlıurfa'da eksik olan sınıf sayısı var mı? Depremde zarar gören okul var mı? Varsa ne kadar? Bunlar ne zaman tamamlanacak? Ne zaman bitecek?

Bir de biz şunu yaşadık: Tabii, deprem bölgesinde taşınalı eğitimle ilgili yönetmeliğiniz uyarınca 2 kilometre mesafe aranıyor ama maalesef para olmayınca o 2 kilometre... Diğer tarafta bazı arkadaşlara “Uygulanmıyor.” denildi, bazı ailelere “Uygulanıyor.” denildi, bizim kafamızda doğrusu soru işareti oluştu. Yani “O bölgede belirlenen okullara giderse sorun yok ama onun dışında eğer gitmezse biz ödemeyi yapmıyoruz.” şeklinde denildi. Şimdi, aile bu sefer diyor ki: “Benim çocuğum gitmiyor, psikolojisi bozuluyor.” Tabii ki insanoğlunu mutlu etmek biraz zor bir iş, onun da ben farkındayım. Yani bu şekilde okul sayınız ne durumda Şanlıurfa özelinde, onu sormak istiyorum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT VE EMLAK GENEL MÜDÜRÜ ÖZCAN DUMAN – Sayın Vekilim, deprem öncesinde, bizim, Şanlıurfa'da 21.061 tane derslik sayımız vardı, deprem anında ağır hasarlı ve yıkım gerçekleşen toplam derslik sayımız 561'di. Biz o süreçten sonra toplamda 2.452 tane dersliği yatırım programına alarak toplamda da günün sonunda 22.952 dersliğe çıkmış oluyoruz. Deprem öncesi 21 binden yaklaşık 1.900 dersliğe yakın daha fazla inşa etmiş oluyoruz. O bahsettiğimiz inşaatlardan da şu ana kadar 22 projede 460 dersliğimiz tamamlandı, 116 projede 1.588 dersliğimizin inşaat çalışmaları devam ediyor, ihale dosyası şu anda ihale aşamasında olan da 22 projede 212 dersliğimiz var. Bunların birçoğu da küçük projelerimiz, çok büyük projeler olmamakla beraber, toplamda 160 projede 2.260 derslikle 9 milyar 600 milyonluk bir yatırım planlamış durumdayız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ne zaman bitecek sizin bu öngörünüze göre?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT VE EMLAK GENEL MÜDÜRÜ ÖZCAN DUMAN – Sayın Vekilim, bitenler var, devam edenlerin bir kısmını bu Eylül 2024-2025 eğitim öğretime yetiştireceğiz ama diğer verdiğimiz sayılarla beraber 2025-2026 yılında bunların hepsi tamamlanarak eğitim... Yani depremden önceki sayının üzerine çıkmış olacağız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, son cümlem, özür dilerim.

Sizden ben istirham ediyorum. Şimdi, Şanlıurfa’da bu, bazı pilot bölgeleriniz var, 3-4 tane okulunuz var. O okullar, işte, rahmetli Turgut Özal -yanılmıyorsa- Anadolu Lisesi... Bu genellikle Avrupa Birliğinin meslek lisesi fonlarıyla sığınmacı ailelerin çocuklarına veriliyor. Şimdi, o öğrencilere yemek veriliyor, bizim Türk öğrencilere yemek verilmiyor. Bizim Türk öğrenciler orada bakıyor, sığınmacı ailelerin çocuklarına yemek veriliyor. Onlar da -Avrupa Birliği- bu sefer diyor ki: “Ben, işte, her okulda kaç yabancı öğrenci varsa, 200’se 200 de Türk öğrenciye vereyim, 400’e yemek vereyim” Ama geri kalan öğrenciye yemek vermiyor. O okul içerisinde öğrenciler arasında bir nefret duygusunu oluşturuyor, bir düşmanlık duygusunu geliştiriyor. Sizden istirham ediyorum -bu doğru bir şey değil- yani madem Avrupa Birliği size bu kadar para veriyor, bu kadar öğrenciye ayrıca onlar veriyor, hiç olmazsa diğer öğrencilere de yemeği verin. Yani o çocuklar görünce olmuyor, öğrenci... Yani bu şikâyetler geldi bize. Hatta ben birine de gittim, yemeğe de gittim ben, onu da ben gördüm. Sizden istirham ediyorum, bu projelerinizi... Bilemiyorum yani hakikaten çocukları aç bırakmak kötü bir şey. Aç bırakmayın ama birisinin yerken diğerinin bakmasını da nasıl izah edebiliriz bilemiyorum. Yani bu sorunu çözerseniz sevinirim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT VE EMLAK GENEL MÜDÜRÜ ÖZCAN DUMAN – Notumu aldım Sayın Vekilim. Yani ilgili genel müdürlüklerimize ileterek takipçisi olup sizi bilgilendireceğiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ SEDAT KAYGUSUZ - Değerli Başkanım, değerli hazırun; ben de saygıyla selamlıyorum heyetinizi.

Raporda sağlıkla ilgili geçen bazı hususlarla ilgili bazı bilgilendirmeler yapmak istiyorum. Raporda, 65 çocuğun uzuv kaybı yaşaması nedeniyle yapılan müdahalelerin ortez ve protez üzerindeki konusu zikredilmiş; gerek bu 65 çocuk gerekse erişkin vatandaşlarımızı da içerecek şekilde -238 hastanın 12 sağlık tesisimize başvuruları olmuş- buradaki hastalarımızın 187’sine ortez ve protez işlemleri yapıldı. Tabii, dinamik bir süreç, kimisinin tedavisi devam ettikçe bunlara geçiş olacak ve bu süreç devam ediyor ama büyük çoğunluğu tamamlanmış oldu.

Raporda işaret edilen bir başka husus, çocuk psikiyatristi sayısının artma ihtiyacıydı. Son, aralıktaki rakamlar 87 iken bu, 95’e kadar yükseltilmiş durumda. Tabii, her atama döneminde bu konuya vurgu yapılarak sayı daha da artırılmaya çalışılıyor.

Bir başka husus, deprem sırasında özellikle -bizim de bölgede gördüğümüz- çok fazla sayıda tırlarla gelen kontrolsüz yardımlar da vardı. Bunların içerisinde bulunan, çocuklara yönelik olarak gerek mama gerek diğer beslenmeyle ilgili numunelerin zaman zaman miatlarının geçtiği, farklı anlam taşıyan gıdalar olduğu gözlenince, biz nisan ayında tekrar sahaya bir yazı yazarak bunların kontrol altına alınmasını ve miadi geçenlerin tamamen imha edilmesi hususundaki talimatları göndermiştik, burada ilerleme sağlandı.

Bir başka husus, gerek çadır kentlerde gerek konteyner kentlerinde aile hekimi sayısının, daha doğrusu, aile hekimliği birim sayısının düştüğü ifade ediliyor. Şimdi, tabii, yerleşik düzene geçtikçe -bir de nüfusun yani 14 milyon nüfusun yer değiştirdiği, değişik zamanlarda farklı bölgelerde olması nedeniyle- ihtiyaçlar yaşandıkça ortaya çıkıyor. Buna bağlı olarak da çadır kentlerin kalkması, konteyner kentlere geçilmesiyle yerleşik olan düzenleri değiştiği gibi, konteyner kentlerden de normal düzene geçildiğinde, yeni alanlarda aile sağlığı hizmetlerine devam edildiği için bu sayıların oynaması gayet doğal. Nitekim, bölgede hızla inşaatlar devam ediyor. En son, 150 tane çelik konstrüksiyonla hem arsa

hem de projeleri tamamlanmış, hızla ihaleye çıkıp iki ay içerisinde tamamlamayı planladığımız 200'e yakın -ama şu an 150 olarak planlamıştık- aile sağlığı merkezleri yapıldıkça zaten bu merkezlerdeki yer değişimi ve planlama tamamlanmış olacak.

Raporda geçen hususlar bunlardır Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR - Depremle ilgili yaşantılar hepimizi sarstı. Depremın ardından iki yönlü olarak bu faaliyetler, alanımızdaki faaliyetler icra edildi. Bunların bir kısmı “travma sonrası stres bozukluğu” diye genel bir başlık altında toplayabileceğimiz problemlerin ortadan kaldırılmasına yönelik uygulamalardı; bir kısmı da çocukların psikolojik dayanıklılıklarını artırmaya, başa çıkma mekanizmalarını güçlendirmeye yönelik tedbirlerdi.

Travma, tek başına, yalnızca tek başına bakıldığı zaman bile ağır bir durumdur ve bu tür travmalar çeşitli biçimleriyle yakın kaybı, enkazda kalma -ondan sonra- etrafındakilerin travmalarına muhatap olma; bunlar unutulabilecek şeyler değildir. Dolayısıyla travmayı yaşayan kişiler için travma sonrasında oluşan etkilerin silinmesi, resetlenmesi, sıfırlanması, travmadan önceki hâline döndürülmesi diye bir durum mümkün değil. Bu durumda, bizim, öğrencilerimize, velilerimize ve ilgili uzmanlara yönelik olarak yaptığımız şey... “İlgili uzmanlar” derken, özellikle kendi uzmanlarımızı da kastettiğimizi söylemeliyim. Bir psikolojik danışman da travmaya uğruyor; her gün onlarca çocuğu, anne-babasını yitirmiş onlarca çocuğu vaka olarak gören birisinin psikolojik direncini de düşünmek durumundayız.

Hizmet verdiğimiz gruplara bakıldığında, birim olarak söylüyorum, 11 milyon 800, yaklaşık 12 milyon kadar birim hizmet çocuklara yöneltildi. Yaklaşık olarak 500 bin birim hizmet velilere yöneltildi. 954 bin, yaklaşık olarak 1 milyon da -en yakın tama tamamlayarak söylüyorum- öğrenciye yönelik hizmetler sunuldu. Bu grubun içerisinde öğrenci grubu tabii ki öncelikli ancak biz bir taraftan hem ayakta durmaya çalışanı hem ayakta tutmaya çalışanı destekleyecek programlar geliştirdik, hazırladık; oldukça ayrıntılı biçimde gerçekleşti, arzu edilirse ben bunlarla ilgili memnuniyetle bilgi veririm.

Ancak sayın vekilimizin özel eğitimle ilgili az önce sorduğu bir soru vardı, ben oradan başlayarak devam etmek isterim, çok kısa. Özel eğitimle ilgili gruplar bizim için zaten hassas bir gruptu, bunlar “öncelikli gruplarımız” diye isimlendirdiğimiz gruplardır. Deprem bölgesinde depremin olduğu ilk andan itibaren bu gruptaki öğrencilerimizin, çocuklarımızın da desteklenmesi amacıyla faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Birkaç küçük rakam vereyim: Mesela, özel eğitim hizmetlerini sunduğumuz 82 tane çadır ya da konteyner gibi birimler oluşturulmuştur. Bunlar peyderpey çocukları kaynaştırmaya doğru ya da okulların açılmasıyla beraber yönlendirilmeleriyle giderek azalmışlardır ama 82 tane açıldığını söyleyebilirim. Diğer taraftan, ampute olan çocuklarımız oldu ya da süregen hastalıklara dönüşen -ki Sağlık Bakanlığımız burada, tıbbi olarak ben haddimi aşamam ama mesela uzun süre susuz kalmadan dolayı böbrek gibi- hastanelerde uzun süre tedavi olmak zorunda kalan, artık özel ihtiyacı olduğunu söyleyebileceğimiz durumda olan öğrencilerimiz oldu. 110 tane hastanede, bu deprem bölgesindeki bütün illerimizde özel hastane sınıfları oluşturduk, oraya ilgili uzmanlarımızı yönlendirdik. Hasılı, özel eğitimle ilgili ihtiyaç gruplarına -hem yeni oluşan gruplar hem de var olan gruplarımızın herhangi bir biçimde etkilenmeden diyemiyorum, illa etkilenmişlerdir ancak bu etkilenmişliği olabilecek en düşük düzeyde tutarak- hem öğretmenlerimizi destekleyerek hem öğrencilerimizi destekleyerek özel eğitim hizmetlerini sunmayı sürdürdük.

Vâkıâ, diğer taraftan -son birkaç şey yine söyleyeyim, sonra sonlandırayım- hâlihazırda yine sürdürüyoruz biz bu çalışmalarımızı deprem bölgesinde. Zira travmaya bağlı problemlerin bir kısmı daha sonra tekrarlayabiliyor. Mesela, depresif bir tablo, önce hani iyileşmiş gibi görünürken sonra tekrarlayabiliyor ya da fobik tepkiler, kapalı mekânda kalma gibi, çeşitli psikolojik müdahalelerle

başlangıçta hallolmuş gibi görünürken sonradan “kendiliğinden geri gelme” denilen bir durumla tekrarlanabiliyor. Dolayısıyla bizim için bu travmanın etkilerini yaşadığını fark ettiğimiz, izlediğimiz bu öğrencilerimize, gerektiğinde anne-babalara, gerektiğinde öğretmenlere bütün personelimiz bu hizmeti vermeyi sürdürüyor.

“Son bilgi” dedim ama bir şey daha ekleyeyim, sayılar önemli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Bugün “Bu, son.” diye diye uzattığım birkaç toplantım daha oldu, kendi kendime.

Sahada yaklaşık olarak 42 bin rehberlik uzmanı var. Yani raporda belirtilen “rehberlik uzmanları” denildiğinde kastedilenlerin büyük çoğunluğu Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde çalışan rehberlik uzmanlarıdır, bunun altını çizmek isterim. Sadece Genel Müdürlüğümüze bağlı olan 5 bin civarında, diğer genel müdürlüklerimize bağlı olanlarla beraber 41 bin küsur, 42 bin uzmanımız var; bunların hemen hemen tamamı travmayla ilgili lisanslarından eğitimliler ama biz, onları özellikle eğittik. Deprem bölgesine ilk atama döneminde çok sayıda rehberlik uzmanı atandı ve bunları da atanır atanmaz...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Pedagog ya da psikolog anlamında demiyorsunuz, değil mi?

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Efendim, şöyle: “Pedagoji” eski bir isim ama benim kastettiğim, daha çok, psikolojik danışma ve rehberlik lisans programlarından mezun olan öğretmenlerimiz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bu, okullardaki rehberlik...

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Sahada aktif olarak depremin olduğu günden itibaren sadece resmî olarak görevlendirilmiş uzmanlarımızın sayısı yaklaşık 5 bindir ve bu sahada neredeyse sekiz ay civarında bu arkadaşlarımız görev icra ettiler. Gönüllü olanları söylemedim, bir rakam zikredeyim, sadece “özel eğitim öğretmeni” diye isimlendirdiğimiz -rehberlik değil- binin üzerinde gönüllümüz vardı, onları katmıyorum. Onları da katacak olursak galiba 10 bine yakın meslektaşımız sahada fiilen hizmet üretmiş oldular.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Peki, yeterli miydi sizce? Oluşan tabloda bu sayılar yeterli mi?

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Sayıların yeterliliği tartışılabilir ama eğer il bazında düşünülecek olursa şöyle düşünelim: “Olağan bir koşulda kaç rehberlik uzmanı kaç kişiye hizmet ediyor?” gibi bir oranlama yapacak olursak elbette travmadan sonra olağan bir koşulla karşılaştırılamayacak kadar yüksek düzeyde. Fakat “Bu yeterli mi?” söylemine, sorusuna “Evet, yeterli.” ya da “Hayır, yeterli değil.” cevabını vermek pek mümkün değil çünkü -az önce dedim ya, hâlihazırda tekrar tekrarlayanları da- depremin üzerinden epey geçmiş olmasına rağmen hâlâ sürenler olacak. Açık söyleyeyim, ben eğitim psikolojisi doçentiyim, travmanın etkisi ömür boyu sürecek. Basitçe, kendi annemi, babamı ya da bir kardeşimi kaybettiğimde, aklıma her geldiğinde gözlerim buğulanırken böyle bir travmaya, binlercesine... Adamın şehri göçmüş; evi değil, annesi babası değil, sülalesinde onlarca kişi ölmüş, yardım isteyeceği kimse kalmamış. Dedğim gibi, böyle bir durumda, bu travmada kişinin böyle tam olarak tam bir iyilik hâli içinde olmasını zaten beklemiyoruz, insanın fitratına, doğasına ters ancak karşılaştığı zorluklarla baş edebileceği mekanizmaları geliştirmesine, hayat becerileri geliştirmesine, psikolojik dirençliliğini -Batılıların “resilience” dedikleri- artırmaya yönelik olarak yoğun şekilde faaliyetlerimiz sürüyor, bundan sonra da sürecek zira bu bitecek bir süreç değil.

Az ederim Sayın Başkanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Hocam, tek cümlelik bir şey diyebilir miyim...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tabii, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, değerli üstadımızdan bir önceki konuşmacı şöyle bir şey dedi: “Biz gelen yardımları tek elden dağıtılması için topluyoruz, yönlendiriyoruz, böyle bir genelge yayınladık, başarılıyız.” Doğrudur, tek elde toplanması lazım. Bölgede “tek eldeki” dediğiniz yardımlar belediyeye verildi, belediye seçim kolisi olarak dağıttı. Gelen bu yardımlar, iyi niyetli, hayırsever insanda bu yardım duygularını körükleyen bir husus. Bu şekilde gelen deprem yardımlarını, kolilerini seçim döneminde seçim kolisi olarak dağıtan belediyelerle, kurumlarla veya yetkililerle ilgili bir işlem yaptınız mı yoksa herkesin yaptığı yanına kâr mı kaldı?

Teşekkür ediyorum.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Başkanım, bu konuda size bir şey söyleyeyim: Bu yardım kolileri, deprem için gönderilen bu kolileri eğer AK PARTİ seçim için kullanılmış olsa idi bizim bölgede oylarımızın çok daha fazla olması gerekiyordu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şanlıurfa’da öyle çıktı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çıktı mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Tabii.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Demek ki kullanılmamış yani.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yok, koliler basına çıktı, servis ettik, depoyu bastık biz; bu, basına çıktı. Bununla ilgili ne düşünüyorsunuz? Biz önce Allah’a inanıyoruz, sonra yeryüzünde de devlete inanıyoruz, devletin tarafsızlığına, bağımsızlığına, onun o baba ve anne şefkatine inanıyoruz. Yardımlar tek elde toplatılıp eğer bu şekilde herhangi bir siyasi partinin lehine veya diğerinin aleyhine dağıtılıyorsa buna da bir önlem almalıyız; önemli olan husus bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun Batıkan Bey.

YÖK GENEL SEKRETERİ BATIKAN AKSOY – Sayın Başkanım, saygıdeğer hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bu raporu incelediğimizde “Tespit ve Öneriler” kısmında 3 adet madde Yükseköğretim Kurulu ve üniversitelerle ilgili görünüyor; 31’inci, 32’nci ve 35’inci maddeler. Aslında, özetle, 31’de ve 32’de Yükseköğretim Kurulunun ve üniversitelerin afet sonrası bu bölgelerde travma geçiren çocukların, gençlerin durumlarını tespit edici, geliştirici, güçlendirici faaliyetleri araştırmak amacıyla üniversiteleri deprem bölgelerine yönlendirmesi ve bu noktada, afet yönetimi ve afet bilinciyle ilgili müfredata çeşitli derslerin eklenmesi noktasında birtakım önerilerde bulunulmuş.

Şimdi, efendim, şöyle arz edeyim: Öncelikle, Anayasa’nın 130’uncu ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 3’üncü maddeleri gereği üniversiteler bilimsel özerkliğe sahip kuruluşlar. Dolayısıyla Yükseköğretim Kurulunun üniversiteleri araştırma yapma noktasında bir yerden bir yere yönlendirmesi söz konusu değil zira Yükseköğretim Kurulunun görevleri düzenleyici, denetleyici, bir regüle edici kurum olarak belirlenmiş kanun koyucu tarafından. Ancak bununla birlikte şunu da arz etmek isterim: Biz Yükseköğretim Kurulu olarak asrın afeti, asrın felaketi sonrasında çeşitli paydaşlarımızla birlikte -özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı da bunlardan biridir- gönüllü öğretim üyelerinden psikososyal destek sunabilecek -psikoloji, psikolojik danışmanlık, sosyal hizmet ve bunlarla ilgili bölümlerde- psikososyal hizmet sunabilecek öğretim üyelerinin bilgilerini edinerek ilgili paydaşlarla paylaştık. Onun yanında, sadece gençler ve çocuklarla ilgili değil; örneğin; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yine taşra teşkilatı yöneticileriyle bir araya gelerek, onlarla irtibat kurarak inşaat mühendisliği öğretim üyelerinin de orada yıkılmış binaların yeniden dizayn edilmesi ve onarılması, yapılması noktasında desteklerini temin ettik. Keza, deprem bölgesinde ikamet eden

depremzede adaylar için ilave kontenjanlar getirildi, özel öğrencilik hakkı gibi haklar sunuldu. Yine, bu noktada çok önemsedığımız katkılardan birisi, Çukurova Üniversitesinde Çocuk İyilik Merkezi adında bir merkez kuruldu. Bu merkezde deprem nedeniyle uzuvlarını kaybeden yavrularımızın protez ihtiyaçları karşılandı, 111 çocuğumuza burada operasyon gerçekleştirildi ve yine, aynı üniversitede, Çukurova Üniversitesinde uluslararası destekli Çocuk Rehabilitasyon Merkezi kurulma çalışmaları devam ediyor. Öte yandan, Gaziantep Üniversitesinde -hepsini sayamam. sadece birkaç örnek olarak sayıyorum Sayın Başkanım- Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüzle görüşülerek koordineli olarak sahipsiz çocuklarımızla ilgili tespitler yapıldı, bunlar tutanak altına alındı ve ilgili yetkililere teslim edildi ve hastane psikologları eşliğinde, diğer görevliler eşliğinde, onların koordinasyonunda çeşitli çalışmalar yapıldı. Bunları arz etmek isterim.

Sayın Başkanım, değinmek istediğim bir başka nokta, burada, 32 numaralı tespitte yüksek lisans ve doktora programlarını yaygınlaştırılması noktasında bir öneri var. Bugün 59 üniversitede afetle ilgili yüksek lisans ya da doktora programları bulunuyor. Bunların içinde çeşitli derslerden bazılarını örnek verecek olursam; afet politikaları, afet bilim kuramı, afet bilinci, afet eğitimi, acil afet lojistiği, afet psikolojisi, afet sonrası barınma ve sürdürülebilirlik, afet tıbbi ve halk sağlığı gibi dersleri zaten yükseköğretim kurumlarımızda veriyoruz, vermeye de devam ediyoruz. Öte yandan, deprem sonrası süreçte 3 yüksek lisans ve doktora programı açıldı, 11 programın işlemleri sürüyor, gelen talepleri süratle değerlendiriyoruz. Bu noktada şunu ifade etmek isterim: Yükseköğretim Kurulu ilk andan itibaren tüm paydaşlarıyla birlikte konunun üzerine eğilmiştir, çalışmalarımız da bu noktada tüm hızıyla sürüyor.

Başkan Danışmanımız Esat Hoca var, Esat Hocamızın da bazı katkıları olacak.

Hürmetlerimi arz ediyorum. Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederiz.

Buyurun.

YÖK BAŞKAN DANIŞMANI ESAT İPEK – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri; üniversitelerle ilgili “tespit ve öneriler” kısmında, Yükseköğretimle ilgili olarak, üçüncü ve son madde olan 35’inci maddede uluslararası örneklerde görüldüğü üzere toplumsal duyarlılığı artırmak, çevre bilinci oluşturmak, gönüllülük bilinci oluşturmak gibi konuların derslerin müfredatına dâhil edilmesi noktasında bir öneride bulunulmuş. Sayın Genel Sekreterimizin ifade ettiği gibi, akademik özerklik kapsamında müfredatlarla ilgili de üniversitelerin kendi özerklik durumları var ancak bazı üniversitelerimizin kendi inisiyatifleriyle açmış olduğu bu şekilde programlar var ve buradaki lafızda da geçen uluslararası örnekler incelendiğinde bu gibi konuların genellikle daha ziyade projeler, sosyal yardım faaliyetleri gibi ders dışı faaliyetlerle kazanım olarak sunulduğu görülüyor. Yükseköğretim Kurulu tarafından da bu konuların benzer şekilde ele alınabilmesi için önceki öğrenmelerin tanınabilmesi ve mikrokredilendirme şeklinde bir mevzuat çalışması yürütülüyor şu anda, aynı zamanda da yürüten bir AB projesi var. Bu kapsamda yapılacak olan çalışmayla bu gibi konularda öğrencilerin okul dışında, ders dışında yapacakları faaliyetler de üniversitelerinde kredilendirilecek. Dolayısıyla öğrencilerin bu konulara dair farkındalıklarını, motivasyonlarını daha fazla artıracak şekilde gerekli bir mevzuat çalışmasının, bütün üniversiteleri kapsayacak şekilde bir mevzuat çalışmasının yapılması şu an, hâlihazırda Kurulumuzun da gündeminde.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ben bir şey söyleyebilir miyim?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Ben bayağıdır bekliyorum ama.

Bir ekleme yapayım Sayın Tanal, ondan sonra...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bu konuyu önemsedik aslında Komisyon raporunu yazarken. Sahada gördüğümüz şey şuydu: Üniversitede, gönüllülükle ilgili dersi alanların, alan öğrencilerin sahadaki etkin ve başarılı çalışmalarını gördük yani depremezdelere o geri dönüşleri aldık. Bunun, işte, ilkokuldan başlamak üzere, ortaöğretim kademelerinde de yine ders notuna eklenecek yani karnenin sağ tarafına -benim dönemimde sol taraftı- eklenecek şekilde, o hani sosyal sorumluluk bilincini, toplumsal meselelere bakış açılarını hazırlamak adına güzel bir şey olacağını düşündük ve onu yazdık. Yani Millî Eğitimden yetkililerimiz de bu konuyu dikkate alırlarsa, çok ileriye dönük katkılar sağlayacağını düşünüyorum; sadece afet dönemlerinde değil, toplumsal meselelerde de sorumluluk bilincini oluşturmak adına diye düşünüyorum.

Evet, sayın vekillerimiz kısa söz istiyorlar, ondan sonra da toparlayacağız.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Efendim, teşekkür ederim açıklamalarınız için.

Yani depremle ilgili tıbbi anlamda bilgi verdiniz, biraz da sosyal destek anlamında. Deprem hukukuyla ilgili hukuk fakültelerinde ancak baroların geliştirdikleri bilimsel toplantıların dışında ders olarak... Sizden istirham ediyorum: Mademki biz bir deprem kuşağındayız, hukuk fakültelerinde deprem hukuku zorunlu ders olmayacaksa en azından seçimlik ders olmalı. Böyle bir dersimiz yok.

İki; mesela, bugün benim dişimde bir sorun vardı, diş doktoruna gittim. Orada diş hekimliği fakültesi 5'inci sınıf öğrencisi dişin şeyiyle ilgili bir madde karışımını yaparken diş doktoru olan uzman doktora diyor ki: "Efendim, biz 2'nci sınıftayken bu madde karışımını işliyoruz, ne işe yaradığını bilmiyoruz. Bunu 3'üncü, 4'üncü sınıfta öğretilirse hiç olmazsa teori ile pratiği görmüş oluruz." Yani sizden istirham ediyorum: Bazı konuları... Bu, evet, müfredat, üniversitelerin kendi yetkilerinde özerklik ilkesi uyarınca, Anayasa 130 uyarınca ama öğrenciye dersi verirken onun en azından altyapısını vermek lazım ki o tam yerine oturabilsin.

Üçüncü bir konu, üniversite. Sizden istirham ediyorum: Üniversitelerin açılmasına izin verirken nüfuslarına göre izin vermiyor musunuz? Yani bugün Şanlıurfa'nın nüfusu 3 milyona yakın; Şanlıurfa'dan daha küçük -Şanlıurfa bazı illerin aşağı yukarı 2 katı- olduğu hâlde en az 2 üniversite, 3 üniversite var bazı illerde, orada tek bir üniversite var. Sayısına da baktığımız zaman, Şanlıurfa'yla ilgili neden ikinci bir üniversitenin açılmasına izin vermiyorsunuz? Diyeceksiniz ki: "Ya, milletvekili olarak siz kanun teklifi mi verdiniz de biz yapmadık?" Evet, kanun teklifi var orada, hazır. Sizden istirham ediyorum: Yani bu konuda Şanlıurfa'da ikinci bir üniversitenin açılmasına izin mi verirsiniz, kurar mısınız, ne yaparsanız yapın. Sizden istirham ediyorum. Biraz önce bahsettim, en fazla doğum oranı Şanlıurfa'da, nüfus artışı Şanlıurfa'da, genç nüfus Şanlıurfa'da ama bakıyorsunuz, nüfusa göre eğitim oranı, üniversite sayısı gerilerde kalıyor. Sizden istirham ediyorum. Bu konuyla da eğer ilgilenirseniz sevinirim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Teşekkür ediyorum.

Buyurun, son bir cümle alalım, ondan sonra oylamaya geçelim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Ya, bu raporun "Tespit ve Öneriler" kısmında birçok mesele yer aldığı için tekrar tekrar ifade etmek istemedik ama Sağlık Bakanlığı söz almışken "Tespit ve Öneriler"de yer alan 3 no.lu öneride haftanın sadece iki ya da üç günü acil hizmetler noktasındaki personelin daha düzenli ve çalışma sisteminin genişletilmesi önerisine dair hiçbir ifadede bulunmadı. Bilhassa, ilk zamanlarda kadınlarla ilgili jinekoloji ve çocuk doktoru ciddi anlamda sorundu ve bu raporda tekrar ortaya çıkıyor ki bu noktada bir ilerleme sağlanmamış. Mesela, bu öneriye dair, Sağlık Bakanlığının bu öneriye ilişkin bir planlaması ya da bir dönüşümü olacak mı? Sadece psikologların

atanmasına yer verilmesiyle ilgili ifade etti ama branş ve ihtiyaca göre yer verilme meselesine de açıklık getirilmesi lazım çünkü birçok kişi, bilhassa hamileler, mesela bu tedaviye erişemediği için göç ediyor, orayı bırakıp başka yerlere göç etmek istiyor çocuklarıyla beraber.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, cevap verecek mi Sağlık Bakanlığı?

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ADEM YALÇIKAYA – Sayın Başkanım, Sayın Vekilim; depremin ilk gününden bugüne kadarki tüm süreçlerin içinde bizzat bulunduk. Hem depremin olduğu anda hastanelerimizle ve sunulan hizmetlerle ilgili yer aldık; Bakanlığımızın diğer birimleri de dâhil olmak üzere hem atamalarda hem hizmetlerde, hizmet sunumlarında yer aldık ve almaya devam ediyoruz. Sağlık yatırımlarımızda, en son, bildiğiniz gibi, Hatay Eğitim ve Araştırma Hastanesini yeniden inşa ettik, diğer hastanelerimizde eksik olan yatırımları da tamamlayarak hizmete açtık. Bu hizmetlerle ilgili de atamalarımız, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından, önce gönüllü personeller ve kendi mevcut personelleriyle birlikte diğer illerden görevlendirmelerle sağlanırken şu anda kendi kadrolarını tamamlamış hastanelerimizle hizmet vermekteyiz.

Biz bu notları da aldık, döndükten sonra tekrar değerlendireceğiz.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederim.

Ben de birkaç toparlama yapayım, Sağlık Bakanlığıyla ilgili mevzu açıldığı için oradan söyleyeyim: Aralık ayında yaptığımız ziyaretlerde Hatay’da, özellikle, bunu tespit etmiştik. İlgili Bakan Yardımcımız Tolga Bey’e de ilettiğimizde, özellikle psikiyatrist noktasında bir sıkıntı da vardı, hemen gerekli psikiyatristleri alana yönlendirdiler yani Komisyonumuzun raporu çıkmadan aslında çıktılarını bizzat sahada depremzedelerimiz gördü. Keza, Millî Eğitimde de aynı şey oldu; keza, diğer, Aile Bakanlığımızın ilgili... Yani Komisyon raporu çıkmadan, sahada yaşanan aksaklıkları biz ilgili bakanlıklarımıza ilettik ve anında düzeldi, anında dönüş yapıldı; bu anlamda da ben, kurumlarımızın yetkililerine, bakanlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, bir iki cümleyle değinmek istiyorum yani bu konuda biraz hassasiyetim var; Komisyon Başkanı olarak değil ama bir milletvekili, bir anne olarak, özellikle bir kadın olarak hassas olduğum konulara burada değinmek istiyorum.

Şimdi, DEM’den gelen milletvekilimiz -Nevroz Hanım ismi, yanlış hatırlamıyorsam- sivil toplum örgütleriyle ilgili bir liste olmadığını söyledi. İl il gezdiğimiz, ziyaret ettiğimiz bu illerdeki valiliklerin bize verdiği, kurumların hangi STK’lerle çalıştığı raporumuzun içinde, zaten dercedilmiş. Hepsini tek bir liste hâline getirmedik çünkü her konteyner kentte farklı bir sivil toplum örgütü, farklı gönüllüler çalışma yapmış. Yanımda, şimdi, Adıyaman’daki K12 konteyner kent ziyaretinde Vefa İlköğretim Okulunu ziyaret etmişiz. Orada, mesela, Millî Eğitim ve Sağlık Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, TARDE, Genç Hayat Vakfı, Ankara Kurtuluş Kiliseleri Derneği, SENED Vakfı, WHH -açılımları var; diğer sayfaya geçelim yani vaktinizi almak istemiyorum- Van-Kocaeli Gönüllüleri Kreşi, Suna’nın Kızları, AÇEV, Türk Hemşireler Derneği, AGEYV Vakfı, Toplum Gönüllüleri Vakfı gibi listeler her ilde var.

Şimdi, buradaki hassasiyet -bize de zaten verilen brifingte söylenmişti- şu: “Yani, böyle kaos ortamlarında farklı yapıların, akredite olmuş olsa bile, onların içine gönüllü girerek -raporumuza da yazdık- kendisini gönüllü göstererek, sivil toplum örgütünden bağımsız olarak oralarda farklı yapılanmaların, çocuklarımıza yönelik farklı tehditler oluşturduğunu gördük ve tespit ettik, bu anlamda da tedbir aldık. Bizzat, açık olarak da çocuklarımızı tehdit edecek farklı alanlarda, işte, terör örgütlerinin, LGBTİ gibi yapılanmaların da bu işin içinde olduğunu gördüklerimizi biz kesinlikle bu alanlara sokmadık.” dediler.

Şimdi, vekilimiz “Rosa” dedi; Rosa Kadın Derneği yani PKK’nın sözde liderinin, çocuk katili kişinin serbest kalmasını savunan bir dernek. Onun da orada bir faaliyet yapmasına nasıl izin verebiliriz? Geçen toplantımızda da yine -demin Dilan Hanım söylemişti, Vekilimiz- Rengarenk Umutlar Derneğini önerdi. Sayfasına girip bakıyorsunuz; açıkça çocuk LGBT’sini destekleyen, onu savunan paylaşımları var.

Şimdi, böyle “sivil toplum örgütü” adı altında, milletimizin karşı geldiği, istemediği, bize talepte bulunduğu ve bunların zararlarını hepimizin yaşadığı... Terör örgütünün mücadelesini kırk yıldır veriyoruz. LGBTİ’nin insan neslini ifsadiyla ilgili olan durumunu biliyoruz, toplumsal karşılığını da biliyoruz. Böyle sivil toplum örgütlerine böyle çocuklarımızı, bu alanı açmak doğru değil; her insan bu konuda bir vatandaş olarak da karşı duracaktır, bunu da ifade etmek istiyorum.

Şimdi, Alt Komisyonumuzun raporu üzerindeki görüşmeler sona ermiştir. Taslak raporumuzun oylamasına geçmek istiyorum.

Bugünkü toplantıya ilişkin özet tespit ve değerlendirmeler dercedilmek kaydıyla, redaksiyon yetkisiyle alt komisyon çalışmalarının bir raporla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına sunulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Alt komisyon raporumuz oy çokluğuyla kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Muhalefet şerhi vermek isteyen üyelerimiz, muhalefet şerhlerini 19 Temmuz Cuma günü saat 12.00’ye kadar komisyona teslim etmek zorundalar. DEM’in durumu farklı. Dilan Hanım’ın kendisi gelemediğiyle ilgili bir yazı verecek; siz veremiyorsunuz komisyonumuzun üyesiyle ilgili.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkan, özür dilerim, bizim verdiğimiz tutanağa geçirir misiniz, 15 sayfalık muhalefet şerhini.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, söylemiştik. Cumhuriyet Halk Partisinin 15 sayfalık şerhi tutanaklara geçmiştir, Komisyonumuza...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Ama Mahmut Bey, o tutanak daha önce hazırlandığı için...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Daha önce konuşmamda söylemiştim, evet, bu anlamda da tamamlayalım: Muhalefet şerhi de koyacağız. Yine de teslim alınmıştır, dosyaya eklenmiştir, dercedilecektir.

Oldu mu, tamam mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam.

Peki, teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 17.26

